

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки, методики викладання іноземних мов й інформаційно-комунікаційних технологій

Кваліфікаційна робота магістра з методики викладання іноземної мови
на тему: «Формування у майбутніх учителів англійської мови лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні з використанням автентичних художніх фільмів»

Студентки групи СОкт 55_21

Педагогічного факультету романо-германської та української філології
освітньо-професійної програми

Викладання європейських мов на основі
комбінованих технологій (англійська
мова і друга західноєвропейська мова)
за спеціальністю 014 Середня освіта

Лісової Анастасії Георгівни

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук,

професор Черниш В.В.

Допущена до захисту

«___» _____ 2022 року

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Завідувач кафедри педагогіки,

методики викладання іноземних мов

й інформаційно-комунікаційних технологій

_____ проф. Черниш В.В.

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ.....	5
1.1 Лінгвосоціокультурна компетентність майбутніх вчителів як передумова до ефективного викладання.....	5
1.2 Мова, як культурний трансфер.....	11
1.3 Аудіювання з використанням автентичних художніх фільмів як засіб для формування лінгвосоціокультурної компетентності у майбутніх вчителів.....	17
Висновки до першого розділу.....	22
РОЗДІЛ 2 ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІВ ФІЛЬМІВ.....	24
2.1 Доцільність використання автентичних художніх фільмів для вивчення мови.....	24
2.2 Критерії підбору навчального матеріалу для формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні на основі автентичних художніх фільмів у майбутніх учителів.....	28
2.3 Підсистема вправ та завдань для навчання лінгвосоціокультурної компетентності а аудіюванні з використанням автентичних художніх фільмів.....	36
Висновки до другого розділу.....	52
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ.....	54
3.1 Комплекс вправ, спрямованих на формування лінгвосоціокультурної компетентності розроблених на основі автентичних художніх фільмів.....	54
3.2 Методологія та організація дослідження.....	62
3.3 Методичні рекомендації організації процесу формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні.....	65
Висновки до третього розділу.....	69
ВИСНОВКИ.....	70
РЕЗЮМЕ.....	71
SUMMARY.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АХФ – автентичний художній фільм

АМ – англійська мова

ЛСК – лінгвосоціокультурна компетентність

ЛО – лексичні одиниці

ГС – граматичні структури

НМК – навчально-методичний комплекс

ВСТУП

Вагомим рушієм суспільства сьогодення є міжкультурна комунікація. Ми активно послуговуємося мовою та ділимося великою кількістю інформації. Ми комунікуємо з представниками різних культур. В умовах сьогодення Україна стала центром уваги багатьох країн. Окрім подій, що розгорнулися на наших територіях, які прикували увагу всього цивілізованого світу, ми активно спілкуємося з представниками інших культур, просячи про допомогу, чи ділимося перемогами чи здобутками.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що на сьогоднішній день значна кількість українців перебувають поза територією України, і ми на власному досвіді переконуємося, що знання мови це лише третина успіху для того, щоб почати жити в іншій країні. Друга частина належить розумінню культури. З великою кількістю культурних відмінностей стикаються наші співвітчизники. Для багатьох це стає культурним шоком, та певною проблемою для асимілювання в суспільстві іншої країни.

Об'єктом дослідження є вивчення англійської мови студентами мовних спеціальностей сучасних ВНЗ.

Предметом дослідження є процес формування у майбутніх учителів англійської мови лінгвосоціокультурної компетентості в аудіюванні з використанням автентичних художніх фільмів.

Мета дослідження полягає у розробленні методики формування лінгвосоціокультурної компетентості в аудіюванні з використанням автентичних художніх фільмів.

Завдання роботи:

- Розглянути ЛСК майбутніх вчителів як передумову до ефективного викладання;
- Розглянути мову, як культурний трансфер;
- Схарактеризувати компоненти ЛСК;
- Розглянути аудіювання, як засіб для формування ЛСК у майбутніх вчителів;
- Проаналізувати особливості використання автентичних художніх фільмів
- Сформувати методику формування ЛСК на основі АХФ та оцінювання її ефективності.

Методологія дослідження включає в себе такі методи: аналіз, узагальнення, метод педагогічного експерименту, метод статистичного обчислення.

Теоретичне значення роботи заключається в можливості використання роботи для подальшого дослідження даного методу.

Практичне значення роботи це використання матеріалів, розроблених в ході дослідження для укладання навчально-методичних розробок для вивчення англійської, як іноземної мови.

Структура роботи: Вступ, три розділи, висновки та список використаної літератури.

Апробація результатів дослідження відбулася під час проходження педагогічної практики в групі Coa15_21 під час виховного заходу англійської мови на теми: «Queen Elizabeth, the great epoch»

Публікації, які відносяться до цієї роботи висвітлено в опублікованих тезах «Потенційні можливості використання автентичних фільмів для формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

1.1 Лінгвосоціокультурна компетентність майбутніх вчителів як передумова до ефективного викладання

В умовах сьогодення вивчення мови не зупиняється на вивченні слів та граматичних структур. Не менш важливим є лінгвосоціокультурний чинник. Різні вчені та науковці мають свої підходи до трактування цього поняття, вони мають спільні та відмінні риси. Беззаперечною спільною рисою трактування цього поняття є вивчення та розуміння культурних особливостей країни, мова якої вивчається.

Поняття лінгвосоціокультурна компетентність включає в себе декілька компонентів, а саме з соціолінгвістичного, соціокультурного та соціального[17,19,27] (Табл 1.1).

Соціолінгвістичний компонент має під собою здатність особистості вибирати, використовувати та розуміти нові мовні та мовленнєві засоби іншомовного спілкування, спираючись на контекст, ситуацію та стиль спілкування.

Соціолінгвістичний компонент базується на знанні мовних, мовленнєвих та культурних особливостей, а саме безеквівалентної лексики, фонові лексики, лінгвістичних маркерів соціальних стосунків і ситуацій, фразеологізмів, ідіологізмів.

Соціокультурний компонент має під собою здатність особистості набувати різноманітних культурологічних, країнознавчих, соціокультурних і міжкультурних знань, та вміння їх використовувати для досягнення власних цілей в іншомовному спілкуванні, наприклад знання історико-культурного, соціокультурного, етнокультурного фонів, знань тем «табу».

Соціальний компонент включає в себе знання культурно-специфічних правил, і норм спілкування, знання стандартизованих моделей поведінки, паравербальних та невербальних засобів комунікації.

Соціолінгвістична компетентність	Соціокультурна компетентність	Соціальна компетентність
Знання		
Мовних і мовленнєвих засобів з національно-культурною семантикою	Країни виучуваної мови та її культура	Правила і норми поведінки, ритуалів, невербальних засобів комунікації
Навички та вміння		
<p>Використовувати лінгвосоціокультурні знання для:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. розуміння та інтерпретації автентичного повідомлення будь-якого жанру, типу та форми презентації; 2. здійснення успішного спілкування та досягнення взаєморозуміння в процесі цього спілкування. 		
<p>Здатність та готовність до:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. контактів з носіями мови; 2. усвідомлення нерозривного зв'язку між мовою та культурою; 3. соціальної та соціолінгвістичної спостережливості; 4. зіставлення та аналіз феноменів рідної та чужої культур; 5. емпатії, толерантності, доброзичливості, тощо. 		

Табл 1.1

Розглядаючи праць окремих науковців детальніше можемо відчувати відтінки понять, наприклад у праці Антонюк Н.А. культурна компетентність має поєднувати у собі знання про національно-культурні особливості країни, норми мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови, а також усвідомлення, повага, та правильна

реакція на різноманітні культурні феномени, вибудовування логічної, відповідно до цієї культури, поведінки, а також чітке уявлення про відповідність феноменів різним культурам. [2,17,19,27,49]

У праці Сидоренка І. М. ЛСК представлена як асиміляція між духовними та культурними цінностями різних народів, що створює певні відносин та взаємоповагу між представниками різних культур. [44,50]

Оволодіваючи мовою на високому рівні, ми не лише відкриваємо для себе ще один шлях для спілкування, а й відкриваємо для себе нову культуру, нову країну, або декілька країн, адже мова несе в собі сильний потужний культурний код, і від того, як ми описуємо цей світ, ми починаємо сприймати його по-іншому. Мова несе структури, терміни та поняття, а також уявлення про те, як представники інших культур, бачать цей світ.

Будучи носіями мови ми маємо свій культурний код та власний лінгвосоціокультурний досвід, ми маємо уявлення про те що прийнятно, про те, що правильно, а що ні, про те, що дозволено, це все формується завдяки впливу нашої культури та нашого виховання, що вкладали в нас батьки, як на нас впливало суспільство. Наш лінгвосоціокультурний досвід починає формуватися з народження, від самого малечку, ми наслідуємо батьків, ми бачимо ставлення суспільства до наших дій, та нашої поведінки.

Ми сприймаємо інші культури через призму нашого культурного надбання. Ми порівнюємо іншу культуру з нашою, ми погоджуємося, не погоджуємося чи просто приймаємо певний феномен іншої культури, норми та правила поведінки у соціумі.

Для нас важливим є допомогти студенту опанувати культуру іншої країни, мова якої вивчається у процесі мовної та комунікативної практик[3, 60]. Найкращим варіантом є можливість переходу від перекладу до образного мислення, коли для розуміння терміну чи поняття, студент не перекладає на рідну мову, а одразу обрамляє думки в слова вивченої мови. Таким чином розуміти культуру іншої

країни стає простіше, оскільки студент вже мислить цими поняттями та категоріями.

За баченням Блоцької С.І вивчення лінгвосоціокультурного підходу передбачає вивчення людини, як носія культури, мовної особистості. Тобто представник певної культури несе в собі певні особливості національного мислення, та етнічної культури в цілому. Отже цей підхід має спрямування від особистості до культури. Отже спочатку ми досліджуємо внутрішній світ людини, та причинно-наслідкові зв'язки, як було сформоване саме таке культурне підґрунтя, і як воно відображається у національній картині світу.[7, 30]

Лінгвосоціокультурний підхід включає в себе конкретно-наукову методологію пізнання та перетворення педагогічної реальності, що ґрунтується на вченнях про цінності та ціннісну культуру світу. Визначальною особливістю є бачення світу крізь призму поняття культури. Тобто розуміння світу як культурного процесу, всі компоненти якого наповнені сенсом та допомагають людині проявляти свою індивідуальність, допомагають людині культурно розвиватися.[13]

Лінгвосоціокультурний підхід мовних практик має на меті розширити загальний, соціальний та культурний світогляд студентів а також мотивувати студентів до пізнання нового.

Знання про культуру країни, допомагають асимілюватися в суспільстві та адаптуватися до іншомовного середовища, та асимілюватися. При цьому звернімо увагу, що головним є здатність до аналізу різниці культурних феноменів притаманних для виучуваної мови і рідної мови. [28, 42, с. 102].

Для навчання лінгвосоціокультурної компетентності необхідно, допомагати студентам досягнути багатогранну культуру народу, відкривати особливості іншомовної культури та рідної культури та навчати іноземної мови, розкриваючи її як засіб вираження даної культури.

На сьогоднішній день не існує жодної культури, яка б не була залучена до системи міжнародних відносин, і на яку б не впливали інші культури. Взаємодіючи між собою, країни діляться своєю культурою, та приймають культуру інших країн, а також національні особливості та традиції, частково поступаючись при цьому власною. Така взаємодія здобула назву – діалог культур. Широке значення поняття діалог культур передбачає сукупність впливів різних культур, оскільки у сучасних реаліях нам складно уявити взаємодію лише двох культур, це обумовлено спрямованістю політичних, економічних, культурних взаємовідносин. Ще одним аспектом діалогу культур є пізнання чужої культури через призму власної, через інтерпритацію та інтеграцію культур. Основним пунктом є відмінність культур одна від одної. [17,22]

Основним провідником культур постає мова, опановуючи яку, ви опановуєте значний пласт історії та культури. Знання мови є важливою передумовою до знання іншої культури. Ю.М. Лотман вважав мову культурним кодом. Пізнання іншої культури це важка праця, яка відбувається через глибоке занурення у систему даної культури, в історію, в звичаї та традиції цієї культури. [17, 50]

На різних рівнях діалог культур може проявлятися наступним чином:

1. Через повне несприйняття та заперечення цінностей іншої культури;
2. Через повне сприйняття цінностей іншої культури;
3. Через вибіркоче сприйняття цінностей іншої культури.

Вибір конкретного прояву залежить перш за все від культурного виховання та переконань особистості, а також від ширини погляду на навколишній світ. Окрім цього враховуються цінності та прагнення окремо взятого представника цієї культури.

Повертаючись до поняття діалогу культур, ми можемо виділити такі принципи підбору матеріалів та написання навчальної програми:

1. Опрацювання та аналіз дидактичного матеріалу, для використання при розробці навчальних програм
2. Зіставлення рідної та досліджуваної культур
3. Створення умов для підготовки студентів до взаємодії з іншою культурою.

Розглядаючи кожну культуру окремо, а також розробляючи навчальну програму необхідно слідувати наступним принципам:

1. Визначити цінність та значущість матеріалів, що добираються, наскільки точно вона зможуть передати особливості культури
2. Підбір матеріалів, які б охарактеризували такі поняття як «культурна спадщина», «картина світу», «культурний феномен», «самоідентифікація»
3. Підбір матеріалів відповідно до вікових особливостей студентів

Звернімо увагу на важливість подачі студентам принципів визначення важливості проблемних культурознавчих завдань, досліджуючи які студент вчиться:

1. Працювати з інформацією, збирати, систематизувати та узагальнювати
2. Стратегіям культурознавчого пошуку та способам інтерпретаціям культур
3. Застосовувати принципи культурної самоосвіти
4. Проявляти себе в творчих роботах, що несуть пізнавальний характер, маючи в собі культурознавче та комунікативне підґрунтя [44, с. 46].

1.2 Мова, як культурний трансфер

Саме поняття «культурний трансфер» було запропоновано французькими культурологами та гуманістами в середині 1980-х років, в зв'язку з дослідженнями давніх культурних взаємин між Францією та Німеччиною. Французькі філологи-гуманісти досліджували видання рукописів Генріха Гейне, які збереглись у Франції. Феномен німецького поета та публіциста, який жив у Франції, стала яскравою особливістю французької історії. Це й призвело до створення нового методу. Останнім поштовхом стало підняте питання про зіткнення уявлень про німецьку культуру з інтерпритацією німецької філософії, запропоновану читачеві у творах Гейне, прикладом якої слугує поезія «На скелі цій збудуєм ми».

Теорії культурного трансферу дуже важко закріпитися в науковій практиці, незважаючи на те, що теорія виникла з порівняльного літературознавства, вона водночас дуже різко протиставляє себе йому. Теорія культурного трансферу протиставляє не лише вивчення одночасно кількох культурних і національних просторів, а й студії вкраплень, трансформацій, які при будь-якому зближенні культур виявляються як у впливовій культурі, так і в культурі-сприймачі. Отже, у культурному трансфері вже береться до уваги не бінарна опозиція – дві культури, одна з яких обов'язково осмислюється як культура-реципієнт, тобто культура-приймач, але конструкція, значно складніша. [27,49]

Будь-який культурний елемент, що переходить з однієї культури в іншу здатний легко трансформуватися, та створювати «нові» елементи. Так часто відбувалося з культурними обрядами та святами, під час колонізації нових територій та насадження власної культури. За культурою йде мова, яку активно насаджували колонізатори, і яка зберігається на століття, навіть коли територія перестає бути колонією. Це ми можемо спостерігати в деяких країнах Африки, у яких французька мова є державною, не зважаючи на те, що вони давно вже перестали бути колоніями Франції.

Мова є важливим чинником самоідентичності. Кожна окрема культура має свої власні особливості, які виражаються через звичаї, традиції, побут і в тому числі – мову. Зазвичай ми використовуємо мову, як спосіб прийому чи передачі інформації, не задумуючись над тим, що мова несе в собі власний культурний код, допомагає нам описувати явища природи, навколишнє середовище, наші почуття та емоції. Навіть будучи наодинці ми все одно використовуємо мову для обрамлення свої думок та ідей. Ми користуємося мовою постійно, і це певною мірою впливає на нашу самоідентифікацію, та те, як ми бачимо та відчуваємо світ. У кожній культурі є слова, які не завжди можна перекласти одним словом на іншу мову, тому часто необхідно використовувати цілі речення для того щоб описати те чи інше культурне поняття. Наприклад німецьке слово «die Waldeinsamkeit» ми можемо пояснити як буття наодинці з лісом, але це буде опис цього відчуття, яке ми можемо відчути, але не можемо описати одним словом, чи наприклад «der Treppenwitz», що ми можемо перекласти як жарт, який спадає на думку, коли він буде вже недоречним, слово «die Vorfreude », радість від того, що відбудеться в майбутньому. Починаючи вживати ці слова в своєму мовленні ми починаємо інакше відчувати світ, та навколишнє середовище. Є також слова, які хоч і мають переклад на сласну мову, однак не має наочності в нашій культурі та які не притаманні нашій культурі. Наприклад такі слова як «monarchical» монархічний, «sovereign» монарх, «abbey» абатство, мають переклад, однак вони не притаманні для нашої культури. Вони прийшли з інших культур та історії.

В процесі культурних трансферів, відбувається переніс одних культурних феноменів в середовище іншої культури. Потрапляючи в іншомовне середовище, культурний феномен набуває нове значення. Культурний обмін феноменів це процес реінкарнації та переосмислення поняття. Включення її до нової культури,

Чим тісніше країни співпрацюють між собою, тим сильніше відбувається злиття культур та культурний трансфер. Співпраця країн може знайти своє відображення

в політиці держави, наприклад держава запроваджує вивчення мови іншої країни в школах.

Відкриваючи нову мову ми відкриваємо її культуру, ми починаємо бачити світ очима людей з іншої культури. Ми використовуємо зовсім різні граматичні структури для того, щоб описати одну й ту саму дію. Наприклад речення «I like it» англійською та «Мені це подобається» українською. Англійська мова апелює до людини, предмета або явища, що виконує ту чи іншу дію. Увага часто акцентується на виконавці процесу, у випадку, якщо ми не знаємо хто це робить, робив чи зробить, акцент зміщується на того чи те, над ким виконується дія. Використовуючи англійську мову у спілкуванні, ми починаємо думати по-іншому, по-іншому виражаємо свої емоції та думки.

Мова має власний культурний код, в етнолінгвістиці та культурології поняття коду безпосередньо пов'язане з культурою, оскільки національна культурна інформація, закладена в національній мові, часто не є на поверхні, вона «закодована» в семантичній структурі слова чи тексту, у його внутрішній формі, у семантиці, синтаксисі, композиції тощо. Переносячи мову в іншу культуру, ми впливаємо на культуру іншої країни. Ми досі знаходимо сліди впливу інших націй та культур, що відбувалися століттями тому. Ми можемо прослідкувати походження слів, дослідити історію, як змінювалася мова, та як мова впливала на нації. Навіть зараз ми послуговуємося словами, які змінювалися впродовж століть під впливом історичних подій та впливу різних культур.

В умовах сьогодення, дуже цікаво спостерігати, як власна мова, допомагає зберегти націю, та культуру. Впродовж багатьох століть, українська мова зазнавала репресій та утиснень з боку колонізаторів, що приходили на українську землю та намагалися насаджувати свою мову, однак українська мова залишилася та розквітала, при кожному послабленні режиму. Українська мова є ідентифікатором нації та культури, доки живе мова, житиме і нація. Зараз мовне питання та питання мовного коду стає, саме української мови, надзвичайно гостро, оскільки, мова, є

однією з ключових факторів усвідомлення себе як нації. Мова робить українців унікальними та самобутніми. Мова несе ключові відомості про культуру та ставлення до світу. В кожній мові є слова, що не можна перекласти, а можна лише пояснити. Мова несе в собі історії, і досліджуючи мови, ми бачимо як мова змінювалася, а потім можемо дізнатися чому відбувалися зміни в мові. На сьогоднішній день українська мова відроджується, все більше і більше українців вибирають українську для спілкування у побуті та політиці. Українську мову починають вивчати в інших країнах. Дипломатичні зв'язки з іншими країнами посилюються, українська культура розквітає, на сьогоднішній день активно досліджується культура та історія всіх терен України. Представники української нації активно просувають українську культуру в інших країнах. На сьогоднішній день українську мову ми чуємо в різних країнах, і навіть в найвіддаленіших куточках нашої планети.

Вивчення мови є одним з основних умов для асиміляції в суспільстві. На сьогоднішній день в усіх країнах відкриваються безкоштовні мовні курси. В деяких країнах вивчення мови є обов'язковою умовою для перебування в країні довготривалий період. Влада забезпечує іноземцям всі можливості для вивчення мови, оскільки вивчення мови є важливим аспектом не тільки спілкування, а й сприйняття культури. Знаючи мову, набагато легше знаходити спільну мову з представниками іншої культури. Таким чином відбувається обмін культурними цінностями та особливостями. Спілкуючись з представниками іншої культури, пізнання культури та асиміляція відбувається набагато швидше ніж читаючи книжки чи вивчаючи дослідження. Для країни дуже важливо щоб представники іншої культури асимілювалися, розуміли, поважали та приймали культуру нової країни. Декілька років тому, Франція стикнулася з проблемою створення потужних діаспор з вихідців арабських культур. Люди в діаспорі не так сильно піддаються впливом іншої культури. Дуже мала частина представників культури з діаспори була зацікавлена у вивченні мови, чи проникненям у французьку культуру. Це

призвело до того, що люди в діаспорі не змогли асимілюватися впродовж багатьох років, представники культури арабських країн почали вимагати від представників влади створити їм комфортні умови для активного розвитку власної культури. Фактично це б поклало початок сильних змін у французькій культурі.

Мова є потужним джерелом впливу на свідомість людей. Проведення мовної політики є важливим аспектом політики держави. Визначення декількох мов як державних показує близькість, чи створює ілюзію близькості країн та мовних груп. Історія показує, що мова може стати однією з офіційних причин для введення військ на територію іншої країни, аргументуючи це захистом «власного населення», вважаючи, що люди, які розмовляють державною мовою іншої країни, є громадянами цієї країни. Ще одним цікавим аспектом є дослідження історичних праць, кожна країна пише власну історію, подаючи одні й ті самі події під різним кутом. Переписуючи чи змінюючи фактичні історичні події, можна завдати сильної шкоди власній культурі, чи навпаки намагатися приписати собі чужу історію та культуру, виховуючи на цьому майбутні покоління, які не знаючи альтернатив, повірять в написане.

Іноді колонізація територій призводить до повної чи часткової втрати мови корінного населення. В цьому відношенні як приклад можна назвати республіку Ірландія, яка практично повністю втратила власну мову та перейшла на англійську. За статистикою 93% ірландців заявило, що спілкуються англійською, 3% зазначили ірландську[56]. На сьогоднішній день Ірландія переймає значну частинку культури з інших англійських країн, особливо з Британії та США. Цьому сприяє не лише мова, але й політика країни. Великі компанії відкривають свої офіси на території Ірландії. Розвиток туризму та економіки приваблюють представників різних культур, які привносять свої культурні особливості та формують діаспори.

Знання мов інших країн допомагають нам розширити наше уявлення про світ, відчувати більше граней та ми маємо більше інструментів для самопізнання та для розкриття світу навколо нас. Знання мов інших країн допомагає нам розширити

світогляд, ми пізнаємо нову культуру, ми маємо ще один інструмент для самореалізації.

Отже мова займає важливу позицію для культурного трансферу, асиміляції, самоідентифікації та самореалізації. Мова є одним з ключових аспектів відображення культури, культурних особливостей та історії. Мова може змінювати наше уявлення про світ, та надає нові інструменти для пізнання світу.

1.3 Аудіювання з використанням автентичних художніх фільмів як засіб для формування лінгвосоцікультурної компетентності у майбутніх вчителів

Сучасна методика навчання аудіювання постійно вдосконалюється завдяки поширеності та доступності інформаційно-комунікаційних технологій. На сьогоднішній день сучасні засоби забезпечують високу якість аудіоматеріалу. В умовах сьогодення нам дуже легко знайти якісні автентичні аудіо та відеоматеріали, з якісною обробкою звуку, мовця з необхідним акцентом. Ми маємо змогу переглядати та слухати різні аудіо та відеоматеріали, підбираючи їх за власним смаком, бажанням чи необхідністю.

У сучасній методиці навчання іноземних мов і культур компетентність в аудіюванні визначається як здатність сприймати з різним рівнем розуміння автентичні тексти під час безпосереднього й опосередкованого спілкування. [5,60 с. 58] Складовими компетентності в аудіюванні вчені визначають знання (декларативні та процедурні), вміння, здатність користуватися мовою для розуміння почутого [25, с. 73], комунікативні здібності [5, с. 280], а також готовність слухати [58, с. 10].

Аудіювання це важлива складова організації навчання іноземних мов, оскільки нормативне говоріння на пряму залежить від рівня сформованості іншомовної компетентності в аудіюванні. Проблема навчання іншомовного аудіювання досліджували такі вчені-методисти, як О. Б. Бігич, С. В. Гапонова, С. Ю. Ніколаєва, Л. С. Панова, С. В. Тезікова та інші. [20,31,47, 48] Компетентність в аудіюванні – це здатність особи слухати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах прямого й опосередкованого спілкування [4, с. 19].

Аудіювання є важливою складовою навчально процесу, навіть на початковому етапі вивчення мови. На початковому етапі навчання увага приділяється оволодіння набором мовних компетенцій таких як фонетичних, лексичних та граматичних компетенцій.

Аудіювання використовують як засіб навчання та формування фонематичного слуху. Фонематичний слух це чітке розрізнення звуків мовлення при аудіюванні. Ідентифікація почутого залежить від рівня сформованості фонематичного слуху. Сприймання мовлення на слух відбувається через слухові рецептори. Одночасно відбувається внутрішнє промовляння почутого. Тобто слухач перетворює почуті звукові образи на артикуляційні, здійснюючи так звану «внутрішню імітацію», унаслідок чого розуміє сказане. Від того, наскільки точною буде «внутрішня імітація», залежить і майбутнє розуміння, і, в подальшому, говоріння. Однак правильне внутрішнє промовляння є можливим лише за умови добре сформованих артикуляційних навичок. Відтак навчання аудіюванню має відбуватися у паралелі з говорінням і читанням вголос, що сприяє встановленню міцних зв'язків між артикуляційними і слуховими відчуттями[41].

Як матеріал, який ми можемо використовувати для формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні може бути різним, уривки з діалогу, інтерв'ю, аудіокниги, автентичні фільми тощо. У цій роботі ми взяли АХФ як основу для формування ЛСК. Це обумовлено декількома причинами, переглядаючи автентичних художній фільм, ми безпосередньо бачимо комунікативну ситуацію. Ми краще розуміємо культурний код, та бачимо як герої реагують на різні ситуації. Таким чином для розуміння певного культурного феномену нас вже не потрібно читати визначення чи опис, ми сприймаємо культурний феномен на рівні образів, ми бачимо як інші герої до нього ставляться, та на основі цієї інформації формуємо власне уявлення про цей феномен, а також формуємо власне ставлення до нього. Фактично в такому випадку, ми формуємо уявлення про культуру на рівні підсвідомому рівні. В автентичних художніх фільмах ми можемо чути різноманіття акцентів притаманних для носіїв мови, понять та явищ притаманних виключно даній культурі, ми зіштовхуємося зі сленгом та граматиною, притаманною для розмовної мови, яку не так часто можна зустріти в НМК.

АХФ виступають не лише як засоби для формування іншомовної компетентності в аудіюванні, а також як інструмент для саморозвитку, загальної ерудиції, поглиблення знань про світ та навколишнє середовище. Переглядаючи АФХ ми бачимо історичних постатей, діячів культури, людей які зробили свій внесок в розвиток культури, науки чи мистецтва, ми навіть знайомимося з класичними образами та персонажами, що притаманні цій культурі[11,19].

Ми розглядаємо АХФ не лише як засіб для формування лінгвосціокультурної компетентності, а також як засоби для самоосвіти та саморозвитку майбутніх вчителів англійської мови після завершення навчання у закладі вищої освіти. Ефективно організоване навчальне аудіювання сприятиме розвитку та вдосконаленню інструментів для самоосвіти.

Навчальне аудіювання здійснюється під керівництвом викладача і спрямоване на досягнення визначених цілей[23, с. 16], серед яких – засвоєння відповідних знань, формування умінь, розвиток комунікативних здібностей, формування здатності та готовності до безпосереднього та опосередкованого аудіювання, а також навчально-стратегічної компетентності в умовах автономії. До навчального аудіювання вчені відносять інтенсивне та екстенсивне аудіювання [32, с. 16, 47,].

Екстенсивне аудіювання – практика в аудіюванні автентичних аудіотекстів поза межами навчальної аудиторії, основними принципами якої є різноманітність, частота і повторення [57, с. 199]. Вчені Л. Вандергріфт та К. Гох зазначають, що практика повинна здійснюватись із використанням різноманітних автентичних текстів та широкого спектру тем, тим самим дозволяючи ознайомитись з їх структурою та засвоїти різну лексику [57, с. 200]. Л. Вандергріфт та К. Гох рекомендують щоденне чи щотижневне аудіювання, тривалістю від 5 хвилин до 1 години залежно від віку, мотивації та можливостей [57, с. 201]. Як основну проблему самостійного аудіювання вчені визначають в одноразовому прослуховуванні аудіотексту. Вони дійшли висновку, що повторне прослуховування зменшує тривожність та когнітивне навантаження, звільняючи

увагу та оперативну пам'ять, і дозволяє сконцентруватись на інших деталях тексту. Саме завдяки повторному прослуховуванню цей процес стає зрештою автоматичним, що є ключем до ефективного аудіювання [57, с. 201]. Науковці доводять, що повторне прослуховування – це можливість стратегічно спланувати свої дії та сконцентруватися на різних аспектах тексту, застосувати метакогнітивні знання шляхом рефлексії [57, с. 157].

Інтенсивне аудіювання визначається як уважне прослуховування аудіоповідомлення з метою його декодування та аналізу [55, с. 184]. Таке аудіювання передбачає повне і точне розуміння звукового повідомлення [23, с. 16]. Його метою є покращити здатність студентів розуміти іншомовне мовлення і зосередити їх увагу на певних особливостях усного повідомлення [54, с. 85]. М. Едігер відзначає, що під час інтенсивного аудіювання іншомовних текстів студенти навчаються детально розуміти їх зміст та сенс, а також ідентифікувати певні особливості граматики, лексики чи вимови [51, с. 69]. Л. Вандергріфт та К. Гох наголошують на важливості організації суцільного циклу навчання, що поєднує екстенсивне та інтенсивне навчання аудіювати іншомовні тексти [57, с. 98].

Аудіювання АХФ – це складний процес, що має свою специфіку та вимагає від студентів певних знань та вмінь, котрими вони повинні оволодіти під час цілеспрямованого навчання.

Вчені Л. Вандергріфт та К. Гох виділили шість основних умінь аудіювання:

- 1) умінь детального розуміння;
- 2) умінь глобального розуміння;
- 3) умінь розуміти основні ідеї / думки;
- 4) умінь слухати і робити висновки;
- 5) умінь слухати і робити передбачення;
- 6) умінь слухати вибірково [57, с. 168].

Однак, як зазначають учені, багато умінь неможливо відрізнити від стратегій аудіювання. У випадку коли завдання та фільм не спричиняють труднощів, студенти, не задумуючись, застосовують набуті уміння. Якщо ж завдання та фільм – важкі, ті самі особи можуть свідомо застосовувати стратегію розуміння основного змісту, навмисне ігноруючи деталі, котрі вони не в змозі зрозуміти [57, с. 91].

Аудіювання з використанням АХФ позитивно впливає на формування лінгвосоціокультурної компетентності оскільки під час перегляду автентичних художніх фільмів студент не лише вчиться сприймати автентичну вимову та акценти, але й бачить ситуацію перед собою, студент починає сприймати поняття на рівні образів та підсвідомості, що позитивно впливає на формування явлення про культуру країни мова якої вивчається. Студент знайомиться з історичними постатями, важливими культурними персонажами, особливими культурними феноменами.

Висновки до першого розділу

Формування ЛСК є важливим етапом для вивчення мови. Знання культурних феноменів відіграє важливу роль у вивченні мови, розумінні культурних особливостей країни, мова якої вивчається. Вивчення мови, охоплює не лише володіння ЛО та ГС, але й розуміння культурних феноменів. Як правило, ми сприймаємо культуру країни через призму власної культури та власного досвіду. Ми можемо спокійно ставитися до культурних відмінностей, ми можемо просто прийняти їх як факт, або ми можемо не сприймати їх взагалі. Іноді нам дуже важко усвідомити що деякі особливості культури є нормою в інших країнах. Наше сприйняття залежить від багатьох факторів, один з основних є наша культурна та загальна обізнаність. Чим більше ми знаємо про інші країни, та їх особливості, тим простіше нам сприймати все нові та нові відмінності.

Історія показує важливість мови, як ідентифікатору нації, історія вчить, що мова є однією з ключових елементів для визначення нації. Мова допомагає нам в самоідентифікації. Мова несе в собі потужний культурний код, що ввібрав в себе історичні події, культурні особливості, зміни в суспільстві. Практично у будь-якій мові є слова, які ми не можемо перекласти на іншу мову, а можемо лише описати це поняття. Знання різних мов, розширюють наше пізнання та відчуття світу, дають нам інструменти для передачі думок, та вираження своїх емоцій.

Досліджуючи зміни в мові ми можемо дослідити історію, оскільки кожна історична подія відображалася на зміні як мінімум лексичного складу мови. З'являються нові слова, та поняття, щоб описати події, які відбуваються чи дати назву до цього невідомим поняттям. Виходять закони про зміни у мові, іноді для того, щоб уподібнити одну мову до іншої, намагаючись знищити мову, іноді навпаки, щоб відродити автентичне звучання та правопис слів та понять. Такі зміни залишаються в мові надовго, деякі слова стають архаїзмами та виходять зі щоденного вжитку, деякі залишаються надовго. Що до змін у правописі та звучанні, повністю зміни у суспільстві відбуваються зі зміною поколінь.

Мова несе в собі багато культурних явищ, вона навіть впливає на наш світогляд, та як ми бачимо себе у цьому світі. Мова дає нас структури, які ми використовуємо при вираженні думок, послуговуючись іншою мовою ми відповідно до нових структур перебудовуємо наші думки.

Мова є однією зі складових культури. Для вільного володіння мовою, необхідно дослідити культуру країни, оскільки це великий пласт інформації, який допоможе у подальшому при взаємодії з носіями мови, починаючи від різниці в жестах, відмінності в поведінці, реакціях на ситуації, темами «табу», закінчуючи поняттями, які характерні виключно для цієї культури.

Оскільки моя робота безпосередньо пов'язана з АХФ, варто зазначити важливість сприйняття інформації на слух. АХФ дають нам прекрасну практику в аудіюванні, і одночасно забезпечують нас візуальною опорою, для кращого розуміння змісту фільму. Завдяки жанровій різноманітності ми маємо змогу підібрати АХФ за темою, важливо також враховувати якість фільму, культуру цінність та лінгвосоціокультурний компонент. Для роботи з АХФ ми маємо розуміти специфіку, оскільки середня тривалість АХФ складає 60-80 хвилин, це не підходить для роботи на аудиторному занятті, тому повний перегляд фільму виноситься на позааудиторне опрацювання. На аудиторному занятті ми працюємо з вибраними фрагментами, які представляють для нас найбільшу цінність.

РОЗДІЛ 2 ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНСТНОСІ В АУДІЮВАННІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІВ ФІЛЬМІВ

2.1 Доцільність використання художніх фільмів для вивчення мови

На сьогоднішній день використання художніх фільмів у вивченні мови починає набувати популярності. Художні фільми вже давно включилися в наше життя. АХФ часто використовуються для вивчення мови, але як показує практика, методичні розробки на основі АХФ використовуються доволі рідко, однією з причин є невелика кількість розроблених програм, складність роботи з ними, кількість витраченого часу.

Різноманітність жанрів та тем вражає, кожного року виходить велика кількість нових фільмів. Це спрощує підбір АХФ з врахуванням індивідуальних особливостей студента. Вивчаючи АМ на основі АХФ ми активно практикуємося в аудіюванні. Ми чуємо вимову акторів, та бачимо те, що відбувається. Робота з АХФ може бути цікавішою для студентів ніж робота виключно з аудіоматеріалами, оскільки є візуальне підкріплення аудіозапису. Сприйняття культурних феноменів відбувається завдяки візуальному сприйняттю та аудіоматеріалам. Візуальна опора є важливим складником, оскільки допомагає краще зрозуміти основний зміст АХФ, також візуальна опора є важливою складовою для розуміння змісту фільму, оскільки більшу частину інформації (60%-80%) ми сприймаємо не вербально, дивлячись на жести, рухи та міміку[19,47,48].

АХФ допомагають гарно розкрити лінгвосоціокультурний аспект, оскільки включають не лише автентичну вимову авторів, а й можуть включати основні культурні особливості, знайомити нас з визначні історичними постатями, подіями чи культурними особливостями. Окрім цього ми вчимося декодувати культуру іншої країни, мова якої вивчаються, відриваємо для себе культурні феномени країни, мову тіла, жестів, ми можемо вибудовувати логічні зв'язки між подіями що відбуваються у фільмі та історичними подіями, прослідкувати причинно наслідкові

зв'язки, провести порівняння, та знайти, що засновано на реальних подіях, а що є художнім домислом.

Робота з АХФ допомагає, також, розвинути комунікативні компетентності, оскільки аудіювання це фактично останній крок до говоріння, окрім цього ми вчимося сприймати інформації на слух. Більше того, стикаючись з культурними особливостями інших країн, ми порівнюємо їх з власною культурою. Сприйняття культури іншої країни відбувається через призму власної культури. Ми також можемо аналізувати, що призвело до формування саме цієї культурної традиції, цього культурного феномену, це може стати прекрасною темою для роздумів та розмови з носієм мови.

Переглядаючи АХФ ми вже отримуємо практику не лише в аудіюванні, а й в сприйнятті культурних відмінностей, наприклад поведінки, чи реакції на різні ситуації. Переглядаючи АХФ ми часто вибираємо для себе героїв, які подобаються нам найбільше, яких ми стараємося наслідувати, та поведінку яких ми будемо копіювати при спілкуванні в іншомовному культурному середовищі.

Дивлячись АХФ ми сприймаємо ситуацію образами, тобто ми вже формуємо ставлення до ситуації не стільки через ретельний аналіз чи усвідомлення того, що відбувається, ми бачимо реакцію акторів, їх дії, ставлення, і ми маючи готову модель поведінки в незнайомій для нас ситуації, частіше за все наслідуємо її в подальшому, сприйнявши поведінкову модель на підсвідомому рівні. Фактично так вчаться сприймати світ діти, які спостерігають за іншими учасниками, та копіюють їх поведінку.

Працюючи з АХФ, ми стикаємося з певними труднощами, оскільки як правило в нас немає системи вправ для роботи з ними, а також великий обсяг інформації, який поданий у фільмі. Концентрувати увагу на великий проміжок часу (60-80 хв в середньому) дуже складно, тому починаючи працювати з АХФ ми можемо переглянути весь фільм для розуміння загального змісту, а вже потім для основного

етапу роботи, добрати уривки з фільму, які мають найбільшу для нас цінність[12,22].

Для ефективного вивчення мови викладач має розробляти та застосовувати сучасні та прогресивні методики, які б забезпечили великий відсоток засвоєння інформації та матеріалу, а також працюючи з якими студенти б отримували знання, які вони могли б застосовувати на практиці комунікуючи з носіями мови.

Сучасні темпи розвитку науки спонукають на розробку все нових та нових методик вивчення для ефективного засвоєння інформації для цього ми використовуємо різні прийоми.

Одна з найкращих умов для вивчення мови, це перебування в мовному середовищі, оскільки в такому разі ми постійно чуємо мову, сприймаємо її на слух, нам необхідно спілкуватися з іншими людьми, і ми маємо розуміти співбесідника. Оскільки реалії зазвичай такі, що ми не можемо постійно перебувати в мовному середовищі, ми можемо включити АХФ до процесу навчання, адже вони забезпечать слуховий компонент, та лінгвосоціокультурну складову, а розробивши відповідний комплекс вправ, ми можемо покращити наше аудіювання та мовлення.

Проаналізувавши вітчизняну та зарубіжну літературу ми виявили великий потенціал для розвитку методики викладання англійської мови та для формування ЛК в аудіюванні у майбутніх вчителів на основі АХФ. Додаючи АХФ, як ще одну можливість для вивчення мови ми вносимо різноманіття в учбовий процес та здійснюємо управління пізнавальної діяльності учнів, ми підвищуємо їх мотивацію до навчання.

Оскільки ЗМІ вже давно стали невід'ємною частиною життя багатьох з нас, а перегляд художніх фільмів став буденною частиною нашого життя, це наштовхує нас до висновку про необхідність включення АХФ у навчальний процес.

Включаючи АХФ до навчальної програми, ми відкриваємо широке поле можливостей як для формування ЛСК, так і для аудіювання, при умові правильно

розробленої системи вправ ми охоплюємо також і говоріння, адже перед нами постає велика кількість культурних аспектів та феноменів, що потребують нашої уваги, вивчення яких позитивно вплине на знання культури країни та допоможе краще вивчити мову. Переглядаючи АХФ ми не лише тренуємо наш слуховий апарат на сприйняття акцентів мови, вчимося виокремлювати окремі слова, але й зіштовхуємося зі сталими виразами, ідіомами, сленгом, граматичними структурами притаманними усній мові, тонами та редукаціями. Все це ми можемо почерпнути з роботи з АХФ[28,31,47].

В подальших розділах ми приділяємо особливу увагу саме аудіюванню, оскільки ми представили АХФ як великий пласт матеріалу для аудіювання з візуальною опорою. Переглядаючи АХФ ми бачимо карди з фільму, та розуміємо що відбувається, а основний зміст передається завдяки діалогам та монологам героїв. Таким чином ми розуміємо основну сюжетну лінію, розуміємо що відбувається в кадрі, та сприймаємо загальну інформацію. Тому в подальшому мова йтиме переважно про аудіювання, та роботу з аудіоматеріалами.

2.2 Критерії підбору навчального матеріалу для формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні на основі автентичних художніх фільмів у майбутніх учителів

Ефективність навчання з використання АХФ залежить від коректності підбору матеріалу який використовується під час розробки системи вправ. Завданням нашого дослідження є розробка методики формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні, ми маємо визначити та обґрунтувати критерії відбору та створити систему вправ для формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні на основі АХФ у майбутніх вчителів. Для цього нам необхідно проаналізувати дослідження вчених, які займалися вирішенням питання підбору матеріалів для формування компетентностей в аудіюванні студентів лінгвістичних спеціальностей. Вчені, що займалися дослідженням цього питання О. Ю. Бочкарьова, Р. І. Вікович, І. П. Задорожна, Н. В. Кардашова, О. А. Мацнева, О. О. Сіваченко, Л. В. Шевкопляс [9,16,25,26,32, 33,45] та ін.

Питання відбору АХФ розкрито мало. Підбір навчального матеріалу як правило базуються на встановлених критеріях, які відповідає цілям, етапам, вимогам навчальних програм з врахуванням особливостей студентів. Оскільки робота з АХФ переважає роботу з аудіоматеріалами в більшій мірі, визначаємо відбору аудіоматеріалів:

1. автентичність,
2. мотиваційна значимість,
3. тематичність,
4. посильність та доступність,
5. інформативність,
6. лінгвосоціокультурна спрямованість,
7. варіативність (за гендерними, соціальними, віковими, вимовними (акцент, діалект) ознаками) [26, с. 93].

Під критеріями відбору матеріалу для аудіювання за О. А. Мацневою, ми розуміємо основні ознаки змісту, мовного й звукового оформлення, логіко-

композиційної структури, темпу мовлення та тривалості звучання аудіозапису за допомогою яких оцінюється текстовий матеріал з метою його використання чи невикористання в якості навчального матеріалу відповідно до цілей навчання [36, с. 84]. Що стосується АХФ, основними визнаються принципи відбору художніх фільмів за естетичним, соціокультурним та лінгвостилістичним потенціалом, що передбачають відбір художніх фільмів високої якості та художньої цінності.

Згідно з програмою з англійської мови для університетів / інститутів майбутні вчителі, по закінченню свого навчання повинні досягти рівня володіння компетентністю в аудіюванні рівня С1.2 (автономний досвідчений користувач). Це передбачає здатність розуміти різноманітні досить складні та об'ємні тексти і розпізнавати закладене у них імпліцитне значення, а також здатність розуміти аудіоматеріалами не тільки з різними типами літературної вимови, але й з різними вимовними типами та ненормативну вимову [34, с. 82, 88, 96, 104]. Спираючись на наявні у методичній літературі вимоги до навчальних аудіоматеріалів зокрема, беручи до уваги вимоги програми до рівня сформованості у майбутніх вчителів навчання компетентності в аудіюванні, а також ураховуючи предмет нашого дослідження, ми виокремили вісім критеріїв відбору АХФ для інтенсивного аудіювання на аудиторних заняттях та три критерії відбору АХФ для екстенсивного аудіювання під час позааудиторної роботи[6].

До основних критеріїв відбору АХФ для інтенсивного аудіювання належать:

1. професійне озвучення;
2. висока якість художнього твору;
3. репрезентативність;
4. змістовий критерій;
5. різноманітність;
6. доступність для розуміння;
7. тематичність;
8. актуальність тематики.

До основних критеріїв АХФ для екстенсивного аудіювання належать:

1. професійне озвучення;
2. відповідність жанру та змісту АХФ інтересам студентів;
3. доступність для розуміння.

Базовим критерієм відбору АХФ має бути їх професійне (художнє) озвучення, актори мають бути носіями мови, що допомагає забезпечувати автентичність картини світу, яка зображується в АХФ, яка передбачає демонстрацію культурних, національних, вікових, соціальних, психологічних, професійних, ситуаційних особливостей мовленнєвої поведінки персонажів. Варто додати, що урахування цього критерію відповідає принципу відбору автентичного художнього фільму за естетичним потенціалом, адже художнє озвучення подвоює естетичний вплив на слухача. Монотонне, емоційно безбарвне мовлення не може забезпечити адекватного художньоестетичного сприйняття[20,47].

О. О. Сіваченко, зазначає, що саме інтонаційні та індивідуальні характеристики мовлення в першу чергу впливають на ефективність аудіювання [45, с. 81]. Л. Ю. Куліш виділила такі параметри для характеристики звукового оформлення мовлення:

1. дикція,
2. виразність,
3. емоційність,
4. гучність висота / регістр голосу,
5. акцентуація,
6. основний тон,
7. специфіка вимови слів,
8. дефекти мовлення,
9. темп мовлення [45, с. 82].

Вчена довела, що важким для сприйняття буде мовлення, якщо його параметри мають принаймні дві негативні характеристики, як, наприклад, майже повна відсутність логічних наголосів та тихе мовлення [45, с. 83]. Таким чином, ми не можемо рекомендувати для навчання аудіювання художні фільми, озвучені за допомогою комп'ютерних програм чи озвучені аматорами.

Критерій репрезентативності передбачає відбір АХФ для формування ЛК в аудіюванні з урахуванням їх соціолінгвістичних та соціокультурних особливостей. Всі АХФ зазвичай є джерелом певної лінгвосоціокультурної інформації. Обираючи АХФ, варто враховувати, в першу чергу, звукове оформлення мовлення персонажів, адже воно відображає соціолінгвістичну варіативність АМ і може представляти мовлення як носіїв різних типів нормативної та ненормативної вимови, так і не носіїв АМ. Тому критерій репрезентативності передбачає використання тих АХФ, що мають певну навчальну цінність на конкретному етапі навчання. Саме мета визначає вибір того чи іншого АХФ. Метою може бути ознайомлення із особливостями певного варіанту АМ, із соціокультурною інформацією тієї чи іншої англomовної (чи не англomовної) країни, із соціальними чи професійними ситуаціями та відповідним дискурсом, що відповідає конкретним регістрам спілкування.

Змістовий критерій передбачає доцільність відмови від використання на аудиторних заняттях АХФ, сюжет яких побудований на описах інтимних сцен, насилля, жорстокості тощо, а також фільмів, насичених ненормативною лексикою. Р. І. Вікович рекомендує враховувати сенситивність до деяких тем [14, с. 77] та бажання їх обговорювати, а також морально-етичну та виховну цінність обраного АХФ для конкретного контингенту студентів.

Що до **критеріїв доступності** та посильності вони стосується таких характеристик аудіоматеріалів, як зміст, мовне і звукове оформлення, логіко-композиційна структура, темп мовлення і тривалість звучання [36, с. 83].

Критерій різноманітності передбачає не тільки жанрове, тематичне та авторське різноманіття АХФ, а також варіативність мовлення за гендерними, соціальними, віковими, вимовними (акцент, діалект) ознаками та багатогранність соціокультурної інформації. Ознайомлення з різними вимовними типами нормативної та ненормативної вимови носіїв АМ, що представляють різні країни, регіони та соціальні прошарки, а також із їхньою картиною світу сприяє розширенню досвіду студентів в аудіюванні. АХФ повинні відображати аспекти дійсності картини світу, мова якої вивчається, а саме: соціальні характеристики (вік, освіту, сферу діяльності), соціально-класову структуру суспільства, різницю між націями, регіонами та етносами, що говорять АМ. Як доводить В. Є. Лапіна, тільки така різноманітність може забезпечити формування та розвиток умінь соціолінгвістичної інтерпретації вимови носіїв мови [34, с. 103].

Тематичне різноманіття сприятиме збагаченню словникового запасу та умінь впізнавати і сегментувати лексику на слух. Що стосується жанрового та авторського різноманіття, ознайомлення із сучасними напрямками у кінематографії дозволяє розширити кругозір, сформуванню уявлень про кінематограф англomовних країн, зрозуміти свої уподобання, розвинути інтерес до якогось конкретного жанру АХФ, режисера чи актора, а, значить, і естетичну потребу, що спонукатиме до автономного аудіювання[6, с.112].

Дотримання критерії різноманітності позитивно впливає на студентів, оскільки в такому разі стає можливим розширити їх світогляд, показати з різноманіття культури в різні епохи та на різних територіях, в різних культурних групах.

Критерій тематичності. Відбір сучасних АХФ як навчального матеріалу повинен відбуватися також із урахуванням критерію тематичності для забезпечення системності навчання. Тобто підбір АХФ має відповідати тематичній програмі, АХФ мають бути актуальними та органічно вплітатися в навчальну програму доповнюючи її, і не вибиваючись з загального матеріалу. Також варто

враховувати ЛО та ГС, які опанували студенти. Важливо підбирати АХФ які в включали в себе ЛО та ГС з даної теми, це допоможе додатково опрацювати навчальний матеріал. Можливе також включення матеріалу, який не входить в навчальну програму, однак який підходить за темою та рівнем складності[25,28].

Критерій актуальності тематики сучасних АХФ пов'язаний із орієнтацією відбору матеріалу на теми, що входять до вподобань та інтересів студентів. Як показує практика в реальності ми не можемо врахувати інтереси всіх студентів групи оскільки вподобання студентів можуть сильно відрізнятись одне від одного, хтось надаватиме перевагу історичним фільмам, хтось комедіям чи фільмами жахів, і це далеко не всі труднощі, з якими доводиться стикатися підбираючи матеріал. В такому разі визначальним критерієм підбору АХФ має слугувати актуальність тематики. Не втрачають актуальності фільми, в яких робиться акцент на загальнолюдських цінностях та вічних проблемах наприклад (тема любові, дружби, вірності, гуманності, патріотизму тощо). Аналіз сучасних художніх фільмів свідчить, що актуальними темами ХХІ століття є, наприклад, військові дії, політика, біженство, країна –терорист, тощо. Розглянувши основні критерії відбору АХФ для аудіювання на аудиторних заняттях, перейдемо до характеристики критеріїв АХФ, що рекомендуються нами для екстенсивного аудіювання.

Оскільки на аудиторних заняттях не завжди є можливість реалізувати такий вид роботи, як інтенсивне аудіювання на максимально-ефективному рівні, наприклад з причини тривалості АХФ, оскільки на аудиторному заняття ми маємо часові рамки, яких ми маємо дотримуватися, тож ми можемо винести цей вид роботи на самостійне опрацювання, таким чином отримавши позитивний результат.

Ми виділили основні критерії, які ми маємо враховувати при підборі АХФ для екстенсивного аудіювання:

1. професійне озвучення АХФ;
2. відповідність жанру та змісту оповідання уподобанням студентів;
3. доступність для розуміння[6].

В певних випадках, ми можемо запропонувати студентам самостійно вибрати АХФ для опрацювання. Це може підсилити мотивацію та зацікавленість студента у виборі АХФ. Студент зможе знайти матеріал, який цікавитиме його найбільше та опрацювати його, в такій формі може виражатися індивідуалізація навчання, звісно матеріал вибраний студентом має узгоджуватися з викладачем. Також у такому разі викладачеві доведеться перевіряти багато матеріалу, який може сильно відрізнятись від звичної програми, в такому разі зростає навантаження на викладача.

Окрім всього загаданого вище АХФ має відображати важливий аспект культури чи культурний феномен, що притаманний культурі країни, мова якої вивчається. Оскільки ми формуємо лінгвосоціокультурну компетентність, ми маємо звертати увагу на лінгвосоціокультурний компонент. Підібрані АХФ мають відображати особливості культури країни виучуваної мови, лінгвосоціокультурний аспект має відображатися не лише в мові головних акторів даного фільму, але й коректність підбору костюмів, акторської майстерності, постановки проблемного питання, доступність розкриття проблемного питання, зрозумілість для студентів. Відповідність матеріалу їх віковим та психологічним особливостям, врахування особливостей групи.

Індикаторами для вибору якісних фільмів можуть стати престижні нагороди кінематографу. Серед них, «Золотий глобус», «Золота маска», «Сезар», «Золотий лев», «Золота пальмова гілка», «Оскар» та інші.

«Золотий глобус» - премія голлівудської асоціації, яка з'явилася в 1944 році і проводиться щорічно в середині січня. Бронзова земна куля, оповита кінострічкою, відображає концепцію інтернаціональності кіномистецтва.

«Золота маска» - є головною нагородою британської академії кіно і телевізійних мистецтв. Нагорода вручається за заслуги в галузі кінематографу з 1948 року в Лондоні.

«Сезар» - премія була заснована французькою академією кінематографічних мистецтв у 1976 році. Статуетка названа на честь французького скульптора Сезара Бальдаччіні, який над нею працював. Автор виконав її у вигляді зім'ятого журналу, символізуючи пресу, яка є одним з головних інформаторів в середовищі кінолюбителів.

«Золотий лев» - символ Венеції. З точки зору кіно, хижа тварина з крилами уособлює складний сюжет, представлений глядачеві в простому викладі.

«Золота пальмова гілка» - нагорода Канського кінофестивалю з 1955 року. Пальмовою гілкою також в давнину вінчали голови воїнів, що вийшли переможцями в битвах. У сучасному золота пальмова гілка вручається кращим на конкурсах і змаганнях.

«Оскар» - одна з найпрестижніших нагород у сфері кінематографу. Створена главою кіностудії Metro-Goldwyn-Mayer Луїс Барт Майер. Статуетка являє собою лицаря, що стискає в руках меч. Він стоїть на постаменті у вигляді катушки кінострічки з п'ятьма отворами. Кожне символізує один з відділів академії кінематографічних мистецтв: акторський, режисерський, продюсерський, технічний і відділ сценаристів.

Таким чином, на основі аналізу досліджень зарубіжних учених ми визначили основні критерії відбору сучасних АХФ для навчання аудіювання майбутніх учителів. При відборі АХФ як навчальних аудіоматеріалів та відеоматеріалів необхідно враховувати такі критерії: професійне озвучення, висока якість художнього твору, репрезентативність, змістовий критерій, різноманітність, доступність, актуальність тематики, тематичність; професійна гра акторів, автентична вимова, відповідність жанру та змісту АХФ інтересам студентів, доступність (для екстенсивного аудіювання).

2.3 Підсистема вправ та завдань для навчання лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні з використанням автентичних художніх фільмів

У попередньому розділі ми визначилися за якими критеріями ми маємо відбирати АХФ для формування ЛК в аудіюванні. У цьому розділі нам необхідно визначити як ми маємо розробляти вправи для ефективного роботи з АХФ на аудиторних заняттях та поза ними.

Оскільки окрім навчання аудіювання ми також маємо включити лінгвосоціокультурний аспект, нам необхідно розробити вправи, які будуть відповідати цим вимогам. Для цього нам необхідно визначити основні лінгвосоціокультурні компоненти фільму. Виокремити їх та включити їх для опрацювання. Ми не маємо подавати студентам просто перегляд повного фільму без поставлених попередньо задач, оскільки це буде не ефективно. Перш за все нам необхідно зачепити складані аспекти кінострічки, пояснити студентам причинно-наслідкові зв'язки, терміни чи поняття, ввести студентів в тему, з'ясувати наскільки вони обізнані в ній.

АХФ мають свою специфіку, і перш ніж давати студентам працювати з ними, ми маємо підготувати студентів до великої кількості аудіоматеріалу, або ж ми можемо простити та підготувати вирізки з АХФ зменшивши обсяг інформації.

Визначаємо етапи формування англомовної компетентності в аудіюванні, серед яких ми виділяємо підготовчий (дотекстовий), основний (текстовий) та завершальний (післятекстовий) етапи.

Основна мета **підготовчого етапу** – підготувати студентів до перегляду АХФ, спрямувати увагу студентів у відповідному напрямі, сформувати «горизонт слухацьких очікувань». Студенти повинні мати уявлення про історичні події, чи епоху, причинно-наслідкові зв'язки, що стало причиною цієї події, якою була геополітична ситуація на той час, якою була ситуація в країні. Студенти повинні мати уявлення про основні історичні постаті епохи, особливо про тих, про кого

знята кінострічка. Студенти мають мати уявлення чому ці персонажі чи історичні постаті відіграють таку важливу роль для суспільства. Знати у чому полягає цінність саме цієї художньої кінострічки. Загальні відомості про художній фільм, коли він був знятим, яке місце в суспільному житті займає, за мотивом якого твору він був знятий, чим надихалися режисери, коли його знімали, чому він для нас представляє цінність. Як цей фільм вплинув на суспільство, для чого його було знято. Чим обумовлений основний мотив фільму, до якої історичної постаті, події, чи культурного феномену приурочений цей фільм. Враховуючи складність сприйняття АХФ та їх значну тривалість (60 - 80 хв), розуміємо, що підготовчий етап повинен включати як аудиторну, так і позааудиторну роботу. Відповідно до цього, ми ділимо початковий етап на ми два підетапи: підготовчо-розвивальний та орієнтаційно-мотиваційний[22,28].

На першому підетапі студенти самостійно готуються до роботи з АХФ. Студенти виконують роботу, яка полягає у виконанні пізнавально-пошукових вправ на активізацію фонових знань. Студенти знайомляться з необхідним предметним змістом, лексикою тощо. Готуючи завдання для студентів, необхідно враховувати стадію навчання аудіювання та сформованість ЛСК , специфіку фільмів, особливості групи студентів. Ми маємо проаналізувати наскільки складним для опрацювання та розуміння є даний АХФ, ми маємо передбачити проблеми, які можуть виникнути у нас під час формування ЛСК та під час аудіювання. Аналіз складності матеріалу допоможе нам розробити комплекс вправ, який підготує студентів до сприйняття складних фрагментів АХФ. Зазвичай цей матеріал виноситься на позааудиторну роботу. Опрацювання цього матеріалу не на занятті, допомагає зекономити час для практики аудіюванні, окрім цього збільшується загальний час для формування ЛСК[59].

На другому підетапі ми створюємо умови для того, щоб студенти зацікавились основною темою та сюжетом фільму. Ми маємо допомогти студентам зануритись у тему, епоху, ситуацію для того щоб формування ЛСК проходило простіше, також

варто зазначити, що практика аудіювання проходить набагато простіше оскільки студенти мають можливість не лише сприймати інформації на слух, а й бачити що відбувається, це полегшує розуміння ситуації, основного змісту на концепту.

Варто зазначити, що від 60 до 80% комунікації та передачі інформації здійснюється за рахунок невербальних засобів вираження, і лише від 20 до 40% за допомогою вербальних [18,20,43]. Звісно все залежить від складності теми спілкування, але ми можемо зрозуміти задоволена людина чи ні, згодна вона з певним твердженням чи ні, мова тіла дуже допомагає нам зрозуміти ситуації краще. Тут варто зазначити також важливість лінгвосоціокультурної складової, оскільки певні жести можуть мати різне значення в різних країнах, і одне й те саме почуття виражатиметься по-різному, тому іноді може бути складно декодувати невербальну інформацію, яку ми отримали, через різницю культурних кодів.

Завдання викладача на цьому етапі мотивувати студентів, сприяти аналізу вибраних фрагментів АХФ, підтримувати інтерес студентів до теми, допомагати студентам долати труднощі та формувати ЛСК в аудіюванні. Опорою для вправ на даному підетапі може бути наступне: назва АХФ, постер до АХФ, ім'я режисера та головних акторів, рейтинг, рецензії, нагороди, цитати, відгуки критиків.

На основному етапі здійснюється інтенсивне аудіювання та активно формується ЛК. О. Ю. Захарова зазначає, що при інтенсивному характері аудіювання навчання аудіювання зводиться, перш за все, до процесу слухання, адже власне аудіювання відбувається тільки на етапі перегляду про слухання кінострічки [29, с. 125]. Тому на цьому етапі слід пропонувати вправи, які б не відволікали від перегляду АХФ, а навпаки, слугували б візуально-вербальною опорою. Завдання викладача на основному етапі – допомогти студентам досягти високого рівня розуміння АХФ шляхом обговорення правильних / неправильних відповідей після перегляду кожного фрагменту АХФ[27] .

Маємо зазначити, що види аудіювання відповідають рівням повноти та правильності розуміння тексту [25, с. 298]. (табл.2.1)

Вид аудіювання	Рівень повноти та правильності розуміння тексту
вибірковий	фрагментарний
глобальний	глобальний
детальний	детальний
критичний	критичний

Таблиця 2.1

Починаючи безпосередньо працювати з АХФ ми маємо винести перегляд АХФ на позааудиторну роботу. Під час першого перегляду відбувається розуміння загального контексту, теми АХФ. Опираючись на дослідження О. Г. Богданової, робимо висновок, що трьох запитань може бути достатньо для перевірки глобального розуміння АХФ. [8, с. 139]. Пам'ятаємо, що кількість запитань залежить від рівня змістовності та інформативності фільму. Обговорення цих питань у парах, а потім усією групою є прийомами комунікативно-орієнтованого навчання, та є достатньо ефективним, оскільки працюючи в парах студенти можуть доповнювати одне одного, обмінюватися інформацією, таким чином розширювати загальне уявлення про зміст фільму.

Не варто забувати й про лінгвосоціокультурний чинник. Окрім правильності розуміння почутого, нам необхідно розуміти наскільки правильно студент сприймає культурні особливості, для визначення цього, можемо або розробити додаткову низку запитань з врахуванням культурологічних особливостей поданих у фільмі, або ж включити в основні три запитання культурні особливості представлені в АХФ.

Що до визначення рівня глобального розуміння матеріалу. Якщо студент дав правильну відповідь на всі запитання, в такому разі розуміння вважається повним (100%), якщо ж правильна відповідь дана на два запитання з трьох, то глобальне розуміння можна вважати досить повним (67%), та неповним глобальним розумінням є одна правильна відповідь трьох, що складає (33%). У випадку коли

студент не відповів правильно на жодне з поставлених запитань (0%), вважаємо що глобального розуміння не досягнуто [8, с. 139]. У випадку якщо запитань більше трьох, вибудовуємо відповідну пропорцію та визначаємо, скільки відсотків дає кожна з відповідей.

Для подальшого опрацювання АХФ варто розділити фільм на фрагменти та працювати з ними, це підвищить ефективність роботи з матеріалом, оскільки основна увага буде сконцентрована на невеликих фрагментах, та на короткий проміжок часу, студентам буде простіше працювати з ними. Ми даємо студентам продивитися уривки з фільму, тобто вони вже вдруге переглядатимуть матеріал для роботи, отже переходимо до детального аудіювання АХФ. Детальне аудіювання передбачає повне розуміння фрагментів АХФ. Для перевірки повного розуміння найкраще розробити тести множинного вибору. Серед переваг такого виду тестування є створення візуально-вербальної опори, яка зменшує навантаження на пам'ять, що до недоліків такого тестування, як зазначає І. П. Задорожна є ймовірність вгадування правильних відповідей з вірогідністю в 25%, а також такі тести не підтримують принцип комунікативності [25, с. 299]. Однак ми можемо певної мірою скоригувати ці недоліки до допомогою формули підрахунку відповідей, в якій вже враховано поправку на вгадування, також ми можемо включити інтерактивні форми роботи, наприклад обговорення в парах, після прослуховування фрагменту АХФ.

Для самоаналізу та самооцінки доцільно вираховувати відсотковий результат правильності розуміння деталей за відомою формулою: $FS = R - W / (C - 1)$, де FS – результат, R – правильні відповіді, W – неправильні відповіді, C – кількість альтернатив [52, с. 33]. Особливість цієї формули полягає у поправці на вгадування правильних відповідей.

Підрахунок рівня детального розуміння детального розуміння фрагментів АХФ варто проводити на рефлексивному підетапі.

Самостійне аудіювання – передбачає таку кількість переглядів фрагментів фільму (у тому числі окремих складних чи незрозумілих), яка відповідає індивідуальним потребам кожного студента та дозволяє досягнути критичного розуміння АХФ. Критичне аудіювання сприятиме розвитку «самостійного критичного рефлексивного нелінійного мислення», яке є необхідним для роботи та життя у сучасних умовах [40, с. 57]. Цей підетап повинен включати вправи, які б спонукали студентів визначати комунікативний намір автора чи персонажів, відрізняти факти від суджень, оцінювати персонажів, їх соціальний статус, робити умовиводи, інтерпретувати фрагменти АХФ, виявляти основну проблематику АХФ, порівнювати з особистим досвідом тощо, тобто вправи на розвиток умінь аудіювання із критичною оцінкою та на особистісне сприйняття. Важливість цього підетапу полягає в осмисленні АХФ, оскільки тільки осмислення інформації уможливорює її засвоєння, а отже і використання в нових ситуаціях аудіювання [6, с.120].

Завершальний етап, як і попередні два, передбачає як аудиторну, так і позааудиторну роботу. Аудиторна робота включає інтерактивний та навчальний підетапи, а позааудиторна робота – тренувальний та рефлексивний підетапи. Інтерактивний підетап передбачає комунікаційну взаємодію студентів на основі переглянутого АХФ. Мета цього підетапу – поділитися своєю проекцією кінострічки, розвивати вміння спілкуватися, співпрацювати та взаємодіяти з іншими людьми, адже ці вміння входять у групу ключових компетентностей ХХІ століття [17,40, с. 57]. Мета навчального підетапу полягає в аналізі аудіювання, обговорення та опрацювання різноманітних особливостей фільму, за допомогою перегляду фрагментів фільму чи опрацювання додаткових матеріалів. Правильне розуміння прослуханої інформації та сприйняття культурного коду – це важлива мета формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні на основі АХФ. Оскільки студенти часто заціклюються на правильності виконання вправ, це призводить до того, що студенти забувають саму суть аудіювання, та свою роль в

ньому. Ми маємо нагадувати студентам, що ми допомагаємо їм розуміти інформацію на слух, розуміти сленг та акценти, ми готуємо їх до спілкування в реальному житті з носіями мови.[31,47, 48]

Частіше за все, під час аудіювання студенти стикаються з різними труднощами, які частіше за все мають зв'язок з фонетичними процесами мовлення, такими як наголосом, редукованими формами слів, асиміляцією, акцентами, розставленням тонів, тощо), а також з ідентифікацією слів, розділенням потоку мови, розрізненням сленгових слів. Для того, щоб спростити ці складнощі необхідна практика в аудіюванні, лише за допомогою практики наш слуховий апарат звикає до іноземної мови, ми можемо розрізняти слова та речення, виділяти основний зміст, практика в аудіюванні забезпечує розвиток фонетичних навичок студентів. Окрім цього необхідним для розуміння змісту мовлення є знання лексичних одиниць та граматичних структур. Вчені Л. Вандергріфт та К. Гох пояснюють, що навіть знання лексичних одиниць не гарантує розпізнавання їх у зв'язному мовленні [57, с. 271]. Нездатність розпізнати на слух знайомі слова свідчить про невміння сегментувати їх у мовленнєвому потоці [53, с. 5], тому вчені наголошують на важливості розвивати навички розпізнавання слів на слух та навички їхньої сегментації [57, с. 271]. На думку вчених швидкий темп мовлення є набагато складнішим, оскільки при швидкому темпі студентам набагато важче сегментувати слова усного мовлення.

Отже для покращення рівня сприйняття на розуміння інформації на слух, необхідно створити умови для систематичного тренування фонематичного та інтонаційного слуху. Практика аудіювання сприятиме адаптації до різних видів акценти та вимови, допоможе студентам підготуватися до спілкування з носіями мови, сприятиме формуванню лексичних навичок.

На даному підетапі необхідно виконувати лексичні вправи для розширення словникового запасу, це можна зробити за рахунок опрацювання лексики вибраної

з АХФ, оскільки лексичні одиниці часто звучали впродовж фільму, це має допомогти здійснити їх перехід з короткострокової в довгострокову пам'ять.

Ще одним цікавим завданням для студентів може стати написання рецензії на фільм, в якій студенти зможуть детально розкрити свої вміння, це може стати своєрідним підсумком роботи, студенти зможуть продемонструвати наскільки гарно вони засвоїли матеріал, цікавим пунктом для написання рецензії може стати аналіз подій у фільмі з реальними історичними фактами, наскільки точно відображена дійсність у художньому фільмі. Окрім цього можна винести окремим завданням порівняння культурних особливостей представлених у фільмі з культурними особливостями нашої країни.[17,22]

Для підсумку етапів формування ЛСК в аудіюванні на основі АХФ наводимо таблицю. (табл.2.2)

Етапи формування ЛСК в аудіювання на основі АХФ

<i>Позааудиторна робота</i>	<i>Аудиторна робота</i>
Підготовчий етап	
1. Підготовчо-розвивальний підетап (пізнавально-пошукова робота)	2. Орієнтаційно-мотиваційний підетап (спрямування аперцепції у відповідному напрямку)
Основний етап (Інтенсивне аудіювання)	
3. Позааудиторний перегляд АХФ Глобальне розуміння змісту фільму Контроль\рефлексія	4. Аудиторний перегляд фрагментів АХФ Детальне розуміння фрагментів АХФ Контроль / рефлексія
Завершальний етап	
	5. Інтерактивний підетап

	Інтерактивне аудіювання 6. Навчальний підетап (аналіз діяльності, опрацювання, обговорення різноманітних аспектів АХФ)
7. Тренувальний підетап (виконання лексичних вправ) 8. Рефлексивний підетап (написання рецензії до АХФ)	

Таблиця 2.2

Враховуючи складність сприйняття АХФ, вважаємо доцільним поділ навчання аудіювання на три стадії, опираючись на праці Р. І. Віковича, а саме, початкову, середню та просунуту [15, с. 87]. Кожна стадія навчання повинна забезпечити нову якість здатності роботи з АХФ. Кожна стадія може бути відображена схематично у вигляді трикутника що розширюється (рис 2.1). Трикутник з'єднує всі компоненти компетентності (знання, уміння та здатність) [21, с. 25].

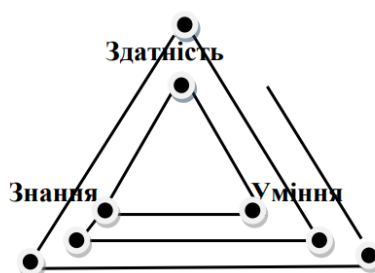

Рис 2.1 Трикутник розвитку компетентностей

Учені пояснюють, що процес формування компетентності є триєдиним та нелінійним, адже неможливо сформувати уміння без необхідного об'єму накопичених знань, так само неможливо привити студентам здатність володіти знаннями й уміннями без їх засвоєння. Учені також зазначають, що будь-який процес пізнання залежить від емоційного фону особи, що навчається, який

пов'язаний із мотивацією до навчання. Тільки усвідомлене розуміння того, що для вирішення певного завдання не вистачає здатності, стимулює потребу / бажання отримати нові знання та уміння [21, с. 25].

Виокремлення трьох стадій навчання передбачає поступове введення труднощів для їх подолання, тобто поступове збільшення об'єктивної складності АХФ. Аналіз доступності фільмів дозволив поділити їх на 3 групи: відносно легкі, середньої важкості та складні. Ми маємо підбирати АХФ відповідно до рівня знань на підготовленості студентів, відповідно до того наскільки вони готові до сприйняття теми, чи досягли вони відповідного рівня знань для засвоєння теми, чи розуміння певного культурного феномену, наскільки складним будуть для них розвиток подій представлений в АХФ, наскільки в низ сформовано культурне підґрунтя. Окрім сприйняття культурних особливостей варто врахувати рівень сформованості лексичної компетентності, чи знають студенти лексику, яка буде вживана в фільми, чи знають вони різницю між акцентами, представленими у фільмі.

На початковій стадії формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні, варто вибирати «відносно легкі» АХФ, для того, щоб поступово знайомити студентів з культурними феноменами країни, мова якої вивчається, також для того щоб підготувати їх слух до сприйняття вимови носіїв мови. Переходячи далі вибираємо АХВ середньої складності, наприклад фільми в яких актори матимуть різні акценти, сюжет фільму заплутаний, для розуміння картини необхідно уважно слідкувати за перебігом подій, бажано мати вже певне уявлення про країну мова якої вивчається та певне культурне підґрунтя. Остання стадія – складні АХФ, для їх розуміння треба володіти великим лексичний запасом, мати гарне культурне підґрунтя та знання про країну, мова якої вивчається, вміти знаходити відсилки на художні твори, історичних постатей, події, можливі ускладнення у вигляді гри слів, ідеом притаманних певному регіону країни, дефектів мовлення акторів. Поступове збільшення складності АХФ сприятиме формуванню ЛК та практики в аудіюванні. Кожен наступний фільм, який буде

пропонуватися до опрацювання, покращуватиме знання студентів, за умови якісної роботи з матеріалом, та формуватиме вищий рівень ЛСК.

Враховуючи етапи формування ЛСК в аудіювання та її особливостей, необхідно визначити групи та види вправ для навчання групи, види та типи вправ, які утворюють систему вправ для навчання майбутніх учителів англійської мови. Під вправою розуміємо організовану викладачем діяльність студентів, спрямовану на формування, розвиток та вдосконалення навичок та вмінь [1, с. 115]. Система вправ – це «сукупність типів і видів вправ, об'єднаних за призначенням, матеріалом і способом виконання» [36, с. О. О. Сіваченко визначила вимоги до побудови системи вправ для навчання аудіювання драматичних творів, які ми вважаємо релевантними для нашого дослідження:

1. врахування специфіки процесу опрацювання АХФ як виду мовленнєвої діяльності;
2. врахування жанрової специфіки фільмів
3. спрямованість на подолання труднощів розуміння АХФ;
4. забезпечення формування умінь сприймати та розуміти АХФ на змістовому та смисловому рівнях;
5. поетапність роботи з АХФ [45, с. 112].

Додамо, що важливими вимогами до побудови системи вправ має бути спрямованість на автономну діяльність студентів, навчання у співпраці, взаємопов'язане навчання видів мовленнєвої діяльності, розвиток критичного мислення, рефлексію. Враховуючи типологію вправ за основними [46, с. 9] та додатковими критеріями [45, с. 111], ми виділили такі основні типи вправ для навчання майбутніх учителів аудіювання на основі АХФ (табл. 2.3):

- 1) комунікативність (комунікативні, умовно-комунікативні, некомунікативні вправи);

- 2) спрямованість навчальної дії / діяльності на отримання або видачу інформації (рецептивні, репродуктивні, продуктивні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні);
- 3) ступінь керованості мовленнєвою діяльністю (вправи із повним, частковим і мінімальним керуванням);
- 4) наявність / відсутністю опор (вправи без опор, з природними опорами, зі штучно створеними опорами);
- 5) спосіб організації (фронтальні, групові, парні, індивідуальні);
- 6) характер виконання (усні та письмові вправи);
- 7) функція у навчанні (тренувальні та контрольні вправи);
- 8) місце виконання (аудиторні, лабораторні та домашні вправи).

Система вправ для формування ЛК в аудіюванні майбутніх учителів на основі АХФ

<i>Групи вправ</i>	<i>Типи вправ</i>	<i>Види вправ</i>
Підготовчий етап\ Підготовчо-розвивальний підетап (позааудиторна робота)		
1. Вправи для формування ЛСК в аудіюванні, розширення знань про екстралінгвістичні фактори. 1.1. Вправи для розвитку лексичних та фонетичних навичок аудіювання.	Некомунікативні, комунікативні, рецептивнорепродуктивні, рецептивно-продуктивні, із частковим керуванням, із мінімальним керуванням, з опорами, без опор, індивідуальні, усні, письмові, домашні	Перегляд коротких відео та документальних фільмів, читання текстів із метою отримання інформації, що пов'язана з екстралінгвістичними факторами АХФ, відповіді на запитання, переклад нової лексики.

1.2. Вправи для активізації / розширення знань про екстралінгвістичні фактори АХФ		
Орієнтаційно-мотиваційний підетап (аудиторна робота)		
<p>2. Вправи для розвитку мотиваційної та стратегічної готовності до роботи з АХФ.</p> <p>2.1. Вправи для розвитку інтересу до АХФ.</p> <p>2.2. Вправи для розвитку вмінь передбачати зміст / смисл АХФ.</p> <p>2.3. Вправи для розвитку вмінь контекстуальної здогадки про значення слів.</p>	<p>Умовно-комунікативні, комунікативні, продуктивні, рецептивні, рецептивно-продуктивні, із повним керуванням, із частковим керуванням, зі штучно створеними опорами, без опор, фронтальні, індивідуальні, парні, групові, тренувальні, усні, письмові, аудиторні</p>	<p>Обговорення дискусійних питань, тем, що пов'язані із АХФ, відповіді на запитання, встановлення значення невідомих слів за контекстом.</p>
Основний етап робота в аудиторії з фрагментами АХФ		
<p>3. Вправи формування ЛК в аудіюванні.</p> <p>3.1. Вправи для розвитку вмінь глобального розуміння АХФ.</p>	<p>Комунікативні, рецептивні, рецептивно-репродуктивні, індивідуальні, фронтальні, з</p>	<p>Робота з АХФ відповіді на спеціальні запитання, виконання тесту множинного вибору, обговорення відповідей.</p>

3.2. Вправи для розвитку вмінь детального розуміння фрагментів АХФ	мінімальним керуванням, тренувальні, письмові, з опорою на фільм, аудиторні	
Самостійна робота з АХФ		
3.3. Вправи для розвитку вмінь критичного розуміння АХФ та його інтерпретації.	Комунікативні, рецептивно-продуктивні, з опорою на фільм, з мінімальним керуванням, індивідуальні, усні, письмові, домашні, тренувальні	Перегляд АХФ, відповіді на запитання.
Завершальний етап Інтерактивний підетап (аудиторна робота)		
3.4. Вправи для розвитку вмінь інтерактивного аудіювання.	Комунікативні, продуктивні, з мінімальним керуванням, з операми, тренувальні, парні, групові, усні, аудиторні	Обмін враженнями, обговорення АХФ із презентацією власної проекції АХФ.
Навчальний підетап (аудиторна робота)		
4. Вправи для розширення знань та розвитку умінь рефлексії. 4.2. Вправи для оволодіння	Некомунікативні, комунікативні, рецептивні, продуктивні, рецептивнопродуктивні, із повним та	Обговорення труднощів та стратегії роботи з АХФ, відповіді на запитання, дискусії, перегляд фрагментів АХФ.

<p>лінгвосоціокультурними знаннями.</p> <p>4.3. Вправи для розвитку рефлексивних умінь.</p> <p>4.4. Вправи для оволодіння знаннями про написання рецензій до АХФ.</p>	<p>частковим керуванням, з опорами та без опор, фронтальні, групові, парні, індивідуальні, усні, письмові, аудиторні, тренувальні</p>	
Тренувальний підетап (позааудиторна робота)		
<p>5. Вправи для розвитку мовленнєвих навичок аудіювання.</p> <p>5.1. Вправи для розвитку лексичних навичок аудіювання.</p>	<p>Некомунікативні, умовнокомунікативні, рецептивнорепродуктивні, рецептивно-продуктивні, з мінімальним керуванням, з опорами, індивідуальні, тренувальні, усні, письмові, домашні</p>	<p>Заповнення пропусків у реченні, підбір значення слів, відповіді на запитання.</p>
Рефлексивний підетап (позааудиторна робота)		
<p>6. Вправи для розвитку рефлексивних умінь.</p> <p>6.1 Вправи для розвитку умінь компресії змісту АХФ</p> <p>6.2. Вправи для розвитку умінь критичної оцінки АХФ.</p>	<p>Комунікативні, некомунікативні, продуктивні, репродуктивні, з опорами та без опор, індивідуальні, тренувальні, письмові</p>	<p>Написання рецензії до АХФ.</p>

Таблиця 2.3

Отже, труднощі та специфіка роботи з АХФ зумовили виокремлення нами у межах трьох основних етапів (підготовчий, основний, завершальний) 8 підетапів (підготовчо-розвивальний, орієнтаційно-мотиваційний, аудиторного та самостійного опрацювання АХФ, інтерактивний, навчальний, тренувальний та рефлексивний), які утворюють суцільний цикл навчання, поєднуючи позааудиторну та аудиторну роботу. Метою вправ підготовчого етапу є підготовка студентів до слухання та візуального сприйняття, спрямування аперцепції, антиципація змісту АХФ, часткове зняття труднощів. Вправи основного етапу мають на меті розвиток умінь глобального та детального розуміння АХФ, а також критичного осмислення інформації, поданої в АХФ. Вправи завершального етапу націлені на ознайомлення із соціокультурною інформацією, розвиток умінь інтерактивного аудіювання, рефлексії власного лігвосоціокультурного досвіду, смислової переробки інформації, критичної оцінки АХФ в письмовій формі, формування лексичних, слуховимовних та візуальних навичок. Оскільки робота з АХФ супроводжується низкою труднощів і на його розвиток потрібен час, ми виділили 3 рівня складності: початковий, середній та просунутий, кожен із яких повинен забезпечити вдосконалення ЛСК майбутніх учителів поза межами природного англомовного оточення на новому рівні [39].

Висновки до другого розділу

Отже, працюючи з АХФ ми розкриваємо та усвідомлюємо важливість розробки методик для якісної роботи з АХФ. АХФ мають великий потенціал для вивчення англійської мови, для формування ЛСК в аудіюванні зокрема, оскільки по суті, ми маємо великий пласт аудіоматеріалу та візуальну опору, яка допомагає зрозуміти зміст АХФ.

АХФ є прекрасним наочним посібником для розуміння культурних особливостей іншої країни. В ньому можуть бути представлені історичні постаті, важливі події, деякі АХФ мають високу мистецьку цінність, і такі фільми мають бути відібраними для подальшої роботи з ними. Різноманіття жанрів та тем, різний акторський склад, допомагає урізноманітнити практично будь-яку тему в тематичному навчальному плану. Знайти АХФ який би відповідав тематиці навчальних матеріалів доволі просто, завдяки різноманітності жанрів, набагато складніше знайти якісний АХФ, який би відповідав рівню підготовки студентів та відповідав би рівню складності.

Робота АХФ має свою специфіку, оскільки тривалість АХФ в середньому 60-80 хвилин, робота з АХФ на початковому етапі виноситься на позааудиторну роботу. На парі ж ми розбираємо фрагменти АХФ, які мають для нас найбільшу цінність.

Роботу з АХФ ми ділимо на три етапи, це початковий, де ми ознайомлюємося з основними деталями картини, режисерами, роком створення, головними акторами, основними мотивами, чи подіями, які надихнули на створення фільму. Знайомимося з темою АХФ, визначаємо його цінність для нас, кінематографу та суспільства. На цьому етапі студенти мають переглянути фільм вдома. Після чого, ми формулюємо три чи більше запитань, на які студенти мають дати розгорнуту відповідь, ми робимо це для того, щоб перевірити глобальне розуміння фільму.

На основному етапі розробляємо тестові завдання множинного вибору для того щоб перевірити детальне розуміння фрагментів АХФ, оскільки на основному етапі

ми вже не переглядаємо фільм вдруге, а працюємо з фрагментами, які цікавлять нас найбільше.

На завершальному етапі студенти працюють з ЛО які підходять нам за темою, та зустрічалися нам найчастіше, а також студенти пишуть пишуть рецензію на фільм, розкриваючи основні культурні особливості, проводячи паралель між нашою культурою, та культурою країни, мова якої вивчаються, порівнюють реальні події і історії з подіями поданими у фільмі, визначають де художній вимисел, а де реальність. Також студенти визначають культурну цінність кінострічки.

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ

3.1 Комплекс вправ, спрямованих на формування лінгвосоціокультурної компетентності розроблених на основі автентичних художніх фільмів

ЛСК включає в себе мовні, країнознавчі, фонові знання, мовленнєві навички такі як аудіювання, говоріння, читання, письмо. Комунікативні навички, такі як навички у використанні країнознавчих, фонових, культурних та соціальних знань.

Враховуючи складові ЛСК, та формування ЛСК в аудіюванні, враховуючи особливості навчання аудіювання, та специфіки роботи з АХФ, нами було розроблені приклади вправ, спрямованих на формування ЛСК на основі АХФ [19, 27].

Для цієї роботи за основу було взято багатосерійний фільм «Корона». В цій роботі ми розглянемо першу серію першого сезону, тривалістю приблизно 60 хвилин, а також додаткові фрагменти, які були взяті з різних серій першого сезону.

На першому занятті ми знайомимо студентів з тематикою фільму, даємо ключові відомості про фільм, обговорюємо зі студентами основні історичні події, про які йдеться у фільмі, розширюємо загальні знання студентів про таку форму правління як монархія. Даємо певні історичні відомості.

Початковий етап роботи з АХФ

Вступне слово вчителя: Starting from today we are going to deliberate such an interesting topic as monarchy in Great Britain. After finishing this topic, we will know the peculiarities of governmental system of Great Britain. We will discuss the hardness of the choice of been monarch. We will know the rights and duties of the Queen and King. We will get to know how hard is it to follow the rules. We will know what does doing nothing means and what the peculiarities of this duties.

Ключові матеріали, на початковому етапі роботи:

Назва АХФ	«Корона»
Рік початку	2016 - 2022
Рік закінчення	

Кількість частин	5
Країна виробник	Велика Британія та США
Мова оригіналу	Англійська
Головні актори першого сезону	Клер Фой, Мет Сміт, Ванесса Кірбі, Айлін Еткінс, Джеремі Нортен, Вікторія Хемільтон, Бен Майлс, Грег Уайз, Джаред Харріс, Джон Літгоу, Алекс Дженнінгс, Лія Вільямс
Країна народження акторів	Велика Британія, США
Рідна мова спілкування акторів	Англійська
Провідна тема фільму	Життя Королеви Єлизавети II
Жанр	Історичний фільм з елементами драми

Актуальність вибору теми фільму полягає в тому, що у фільмі яскраво представлено поняття «монархія», фільм знайомить нас з провідними історичними постатями Британії сьогодення, ми бачимо як Королева Єлизавета II прийшла на престол, фільм показує нам життя Єлизавети II, її стосунки з сім'єю, з родиною. Фільм поєднує у собі реальні історичні події та художній вимисел.

Фільм висвітлює основні події життя королеви Єлизавети II, починаючи від укладення шлюбу з принцем Філіпом та до наших днів. Кожен сезон висвітлює певний період життя королеви, так перший сезон показує ранні роки правління королеви аж до початку Другої світової війни. Другий сезон висвітлює події Суецької кризи та народження принца Едварда. Третій сезон розповідає про події, що сталися між 1964 та 1977 роками, включаючи два терміни правління Гарольда Вільсона та Едварда Хітта в якості прем'єр міністрів. Четвертий сезон охоплює правління прем'єр-міністра Маргатер Тетчер та показує нам леді Діану Спенсер. П'ятий та шостий сезони мають охопити період правління королеви в кінці XX - початку XXI століття.

Автентична англійська мова, яскравий сюжет, висвітлення сучасного періоду в історії, розкриття особливостей правління монархів, їх звичаїв, традицій та обрядів. Практично всі актори є британцями, єдиним американцем у серіалі був актор, що грав Ввінстона Черчилля. Обмеження, що стають пред членами монаршої сім'ї, наприклад неможливість вступити у шлюб, якщо один з партнерів був розлучений та має живого чоловіка чи дружину, неможливість розлучення, контроль з боку церкви, та необхідність дотримуватися звичаїв та традицій монаршої сім'ї.

Цей фільм є яскравим прикладом культурних явищ, які зустрічаються лише в декільких країнах світу. Важливість шлюбу для монаршої сім'ї, необхідність мати нащадка, послідовність сходження на престол, особливості політичної діяльності та зони відповідальності, все це знаходить своє відображення в фільмі «Корона».

Мова має сильний вплив на формування свідомості та сприйняття світу, мова є відображенням культури, використання слів та термінів яскраво передають сформовані звичаї та особливості культурних феноменів. У фільмі вживається така лексика як: Renounce – відмовитися, Highness – високосте, Sovereign – монарх Statesmanship – політична мудрість, Monarchical – монархічний, Line of succession – лінія наступності, Pageantry – урочиста церемонія, Queen dowager – королева, яка стала вдовою, Reign – царювання, правління, Coronation – коронація, Abbey – абатство, Hymn – гімн, Archbishop – архієпископ, Eulogy – похвальне слово. Така лексика, хоч і має переклад українською, проте не має культурного підґрунтя, і пояснюється переважно на прикладах культурного устрою інших країн. У фільмі «Корона» висвітлені культурні особливості вживання лексики, та тонкощі взаємовідносин монаршої сім'ї з суспільством та одне з одним. Окрім цього, у фільмі представлена низка цікавих висловів, найяскравіші з яких належать королеві Єлизаветі: «*I am Queen, but I am also a woman. And a wife.*» (*Я королева, але до того ж жінка. Та дружина*); «*It is not my job to govern. But it is my job to ensure proper governance.*» (*Правити не моя робота. Але моя робота – забезпечити належне управління*). [35]

Ці та інші цитати ми ще зустрінемо у фільмі. Деякі з них будуть винесені на обговорення на парі в роботі в парах. Значення однієї з них студенти мають розкрити при написанні рецензії.

Окрім цього для того, що мотивувати учнів до перегляду усього фільму та розширення світогляду студентів, включимо деякі загальновідомі та цікаві факти про Королеву Єлизавету II, а саме:

1. Єлизавета Олександра Марія народжена 21 квітня 1926 року
2. Коронована 2 червня 1953 року
3. Королева служила в армії під час Другої Світової Війни
4. Під час святкування 55 Дня народження у Королеву стріляли, однак вона не скасувала церемонію, а лише заспокоїла свого коня, та продовжила далі.
5. Королева мала прекрасне почуття гумору, одного разу турист не впізнав Королеву та запитав її чи зустрічала вона Королеву хоча б раз с своєю житті, на що Королева відповіла, що не бачила її, : «проте він бачив», - відповіла Королева вказуючи на свого охоронця
6. Королева знялася в рекламі для Олімпійських ігор, яких проходила в 2012 році, разом з Джеймсом Бондом
7. Відвідуючи Північну Ірландію, Королева не сіла на трон з фільму «Гри Престолів», який означав би владу над всіма королівствами

Окрім загально інформації необхідно ознайомити студентів з ЛО, які вони зустрічатимуть при перегляді АХФ

1. **Renounce** – відмовитися
2. **Highness** – високість
3. **Sovereign** – монарх
4. **Statesmanship** – державна/політична мудрість
5. **Monarchical** – монархічний
6. **Line of succession** – лінія спадкоємності
7. **Pageantry** – урочиста церемонія
8. **Queen dowager** – королева-вдова
9. **Reign** – правління

10. **Coronation** – коронація
11. **Abbey** – абатство
12. **Hymn** – гімн
13. **Archbishop** – архієпископ
14. **Eulogy** – похвальна промова

Познайомивши студентів з основною темою та деталями фільму, студенти мають переглянути першу серію першого сезону самостійно, після чого ми перейдемо до відповідей на запитання, для оцінювання розуміння глобального змісту.

Запитання:

1. Who was the prime minister of Britain at the beginning of the reign of Queen Elizabeth, what is this person known for, what functions does the prime minister perform?
2. Why is marriage important to a monarch?
3. What were the first political steps taken by Queen Elizabeth II after her coronation?
4. Why the observance of traditions is important for the monarch?

Основний етап роботи

На основному етапі роботи з АХФ ми виконуємо тестові завдання множинного вибору, а також обговорюємо в парах відповіді на ці запитання. Ми працюємо з фрагментами АХФ, переглядаючи їх вдруге. Завдання виконуються на аудиторному занятті. Перегляд фрагментів також відбувається на аудиторному занятті.

Приклад завдання:

1. Choose all statements that correspond to the concept of "monarchy"
 - Monarchy is God secret mission to dignity the Earth
 - Monarchy is calling from God
 - Monarch is answerable to God, not the public
 - Monarch presents officient

- Monarch is answerable to the electorat
2. Choose quotes that describe Queen Elizabeth II as a strong leader?
 - "I am a Queen and a woman"
 - "I surrounded by the people who things they can do the job better"
 - "The Crown was lended on my head and I say we go!"
 - "It's important to have a right people on my side"
 3. Choose the reasons why Queen Elizabeth II had a difficult relationship with her husband Philip?
 - They present different churches
 - It was hard for prince Philip to follow Queen Elizabeth II
 - It was hard for them to make a baby
 - They have opposite political view
 4. Choose all regalias belong to Prince Philip
 - Duke of Edinburgh
 - Prince of Greece and Denmark
 - Philip Mountbatten
 - Royal consort
 5. Choose the favorite activities of Queen Elizabeth I
 - Deer hunting
 - Horse riding
 - Driving a car
 - Walking around Buckingham Palace
 6. Choose all the statements that suit to describe Winston Churchill
 - Prime Minister of the United Kingdom from 1940 to 1945
 - One of the person to whom Queen Elizabeth can trust
 - Ideologically an economic liberal and imperialist
 - Royal consort

Окрім виконання вправ множинного вибору доцільним буде включити вправи на обговорення цитат з фільму, оскільки розкриваючи їх студенти можуть зануритися

глибше в основні культурні особливості. Краще зрозуміти обов'язки монарха та стосунки в королівській сім'ї.

На обговорення виносяться такі цитати:

Please discuss the following quotes:

"I am a Queen and a woman"

"Crown is not an ornament to be worn, it's a privilege, it's come with expectations and responsibilities"

Наступна вправа покликана поглибитися у вивчення поняття монархія, обговорення цитат в парах.

Please look through the following statements, characterize the term monarchy, what's the difference between monarch and electorat?

" Two elements created in 1887 - efficiency and dignity. Which is monarch? "

"Officient answerable to the electorat and degnified gives significancy and legitimacy to the official "

"Monarchy is God secret misssion to dignity the Earth"

"Monarchy is calling from God"

Заключний етап

Для заключного етапу роботи ми вибрали написання рецензії на фільм.

Рецензія це відгук на певний художній твір, в нашому випадку на фільм, це невеликий за обсягом 1800-3600 знаків, у якому вміщено огляд та аналіз твору. Окрім огляду на фільм, студенти мають дати відповідь на запитання Why "doing nothing" is the duty of the Queen? What means this phrase mean? What covered meaning it has? розкривши власне розуміння „doing nothing”.

Перш ніж задати студентам це завдання, необхідно розібрати з чого складається рецензія, та проаналізувати приклади рецензій.

Review consists of three main parts:

Introduction

Include basic film identifiers like name of the film, the year of film release, main plot line, basic topic.

Main body

Include short retail of the plot, main issues, your attitude to the film, main characters, dynamic of plot development, correspondence to historical events. Express whether you live or don't like the film, cover the questions below.

Conclusion

Generalize the material presents below, identify the value of the film, recommend or do not recommend the film

Додаємо певні підказки для написання рецензії

Use the following tips:

Use vocabulary specifically related to the film.

Say what happened in the film, but not cover the ending.

Talk about different aspects of the film.

Use a variety of adjectives and descriptive phrases.

Finishing by saying whether you recommend the film or not and explain why.

Ознайомлюємося з рецензіями до інших фільмів, читаємо, виділяємо вступ, основну частину, висновок. Даємо назви до кожного розділу, відмічаємо ключові фрази для ступу, основної частини, висновків.

Обговорюємо зі студентами фільм, що їм сподобалось, що не сподобалось, які аспекти фільму були складними для їх розуміння. Які культурні особливості вразили їх найбільше, до чого було важко звикнути, чи сподобалося студентам робота з АХФ.

3.2 Методологія та організація дослідження

Під час проходження педагогічної практики з АМ, було проведено експериментальне дослідження для визначення рівня сформованості ЛСК у майбутніх вчителів англійської мови на основі АХФ.

Метою пробного дослідження було визначення ефективності методики для впровадження в навчальний процес системи вправ для формування ЛСК на основі АХФ. Дослідження проводилося серед майбутніх вчителів англійської мови.

У пробному навчанні брали участь 14 студентів, з них 2 хлопців та 12 дівчат. Студенти цієї групи активні, та позитивно поставились до нових доповнень в навчальну програму. Студенти цієї групи різні за рівнем знань та бажанням навчатися.

Дослідження складалося з трьох етапів. Перший етап – початковий, що включало в себе ознайомлення з загальними відомостями про фільм та життя Королеви Єлизавети II та самостійного перегляду фільму, а також відповіді на запитання, які визначали рівень глобального розуміння змісту фільму, відповіді на ці запитання вже дає нам певну інформацію, про рівень ЛСК в аудіюванні. Другий етап – основний, визначає рівень детального розуміння змісту фільму, ці дані доповнюють статистику. Третій етап – завершальний, це рефлексивний етап, за результатами якого ми визначаємо наскільки методика є ефективною, оскільки таким чином студенти показують рівень сформованості ЛСК в аудіюванні після апробації методики.

В процесі виконання завдань, студенти оцінюються за шкалою від 1 до 5 балів, де 1 це мінімальний рівень сформованості ЛСК в аудіюванні, а 5 це високий рівень сформованості ЛСК в аудіюванні[38]. Критерії оцінювання винесені в таблицю 3.1.

Критерії оцінювання рівня сформованості ЛСК а аудіюванні на основі АХФ

Рівень	Бали	Характеристика
Високий	5	Студент має високий рівень ЛСК в аудіюванні студент добре розпізнає, інтерпретує отриману по аудіо-візуальним каналам інформацію, студент володіє високим рівнем знань культури та культурних особливостей, студент добре справляється зі завданнями на розуміння та опрацювання матеріалу, студент вміє вести бесіду на задану тему, активно коментує цитати та розкриває їх зміст, студент вміє висловити власну думку щодо отриманої інформації.
Оптимальний	4	Студент має оптимальний рівень сформованості ЛСК в аудіюванні, студент володіє задовільним рівнем знань культури та культурних особливостей Студент переважно завжди розпізнає, але не завжди вірно інтерпретує отриману по аудіо-візуальним каналам інформації, студент справляється з більшістю завдань на розуміння матеріалу, студент вміє вести бесіду та висловити власну думку щодо отриманої інформації, з певними неточностями, студент

		намагається виконати поставлене завдання.
Задовільний	3	Студент має задовільний рівень сформованості ЛСК в аудіюванні, студент володіє задовільним рівнем знань культури та культурних особливостей. Студент не завжди розпізнає, складно інтерпретує отриману по аудіо-візуальним каналам інформацію, студенту важко справлятися з більшою частиною завдань на розуміння матеріалу, студент не має достатнього словникового запасу для того, щоб зв'язно вести бесіду, висловити власну думку щодо отриманої інформації.
Низький	1-2	Студент має низький рівень ЛСК в аудіюванні, студент погано орієнтується у культурі та культурних особливостях, не розпізнає та не може інтерпретувати отриману по аудіовізуальним каналам інформацію, студент не справляється зі завданнями на розуміння матеріалу, не вміє вести бесіду та висловити власну думку щодо отриманої інформації.

Таблиця 3.1

Результати дослідження не оголошуються студентам, для того щоб не знизити рівень зацікавленості та мотивації брати участь в подальших експериментах.

3.3 Методичні рекомендації організації процесу формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні

Під час оцінювання ефективності методики, з метою виявлення підвищення рівня сформованості ЛСК в аудіюванні, було оцінено такі критерії як:

1. Глобальне розуміння змісту фільму;
2. Детальне розуміння змісту фільму;
3. Вміння проводити аналіз та пошук необхідної інформації;
4. Вміння коректно висловлювати свої думки, опираючись на поданий матеріал;

Оцінювання першого критерію, показало що 90% студентів мають глобальне розуміння змісту тексту на високому та оптимальному рівнях, і 10% мають глобальне розуміння змісту тексту на задовільному рівні(рис.3.1).

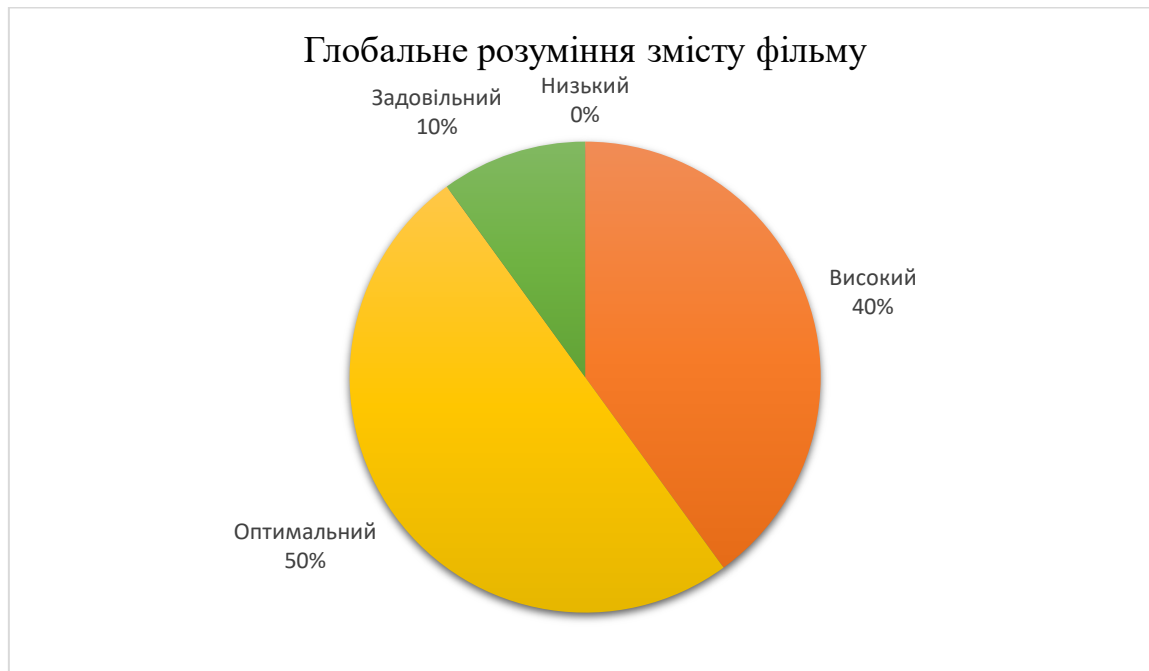

Рис 3.1

Результати оцінювання другого критерію показало що 20% студентів мають детальне розуміння фільму на високому рівні, 40% студентів мають детальне

розуміння на оптимальному рівні, 40% мають детальне розуміння на задовільному рівні (рис 3.2) .

Рис 3.2

Результати третього критерії наступні 20% студентів вміють проводити аналіз та пошук необхідної інформації на високому рівні, 20 % студентів вміють проводити аналіз та пошук необхідної інформації на оптимальному рівні, 60% студентів вміють проводити пошук інформації на задовільному рівні (рис 3.3).

Результати четвертого критерію наступні 20% вміють коректно виловити свої думки, опираючись на поданий матеріал на високому рівні, 30% вміють коректно висловлювати свої думки, опираючись на поданий матеріал на оптимальному рівні, 50% вміють коректно висловити свої думки, опираючись на поданий матеріал на задовільному рівні(рис 3.4).

Вміння аналізувати та шукати необхідну інформацію

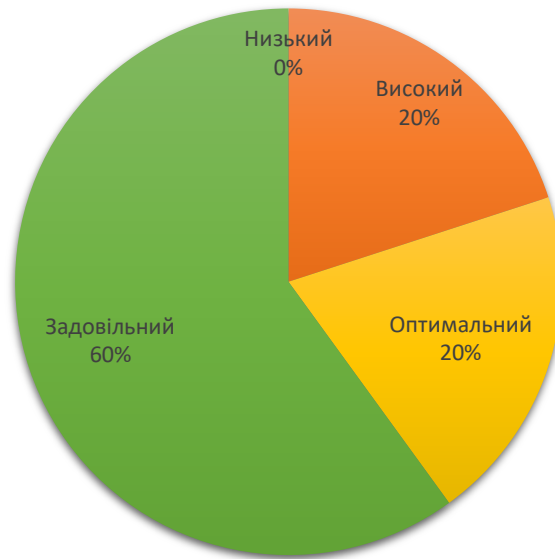

Рис 3.3

Вміння коректно висловити свої думки, опираючись на поданий матеріал

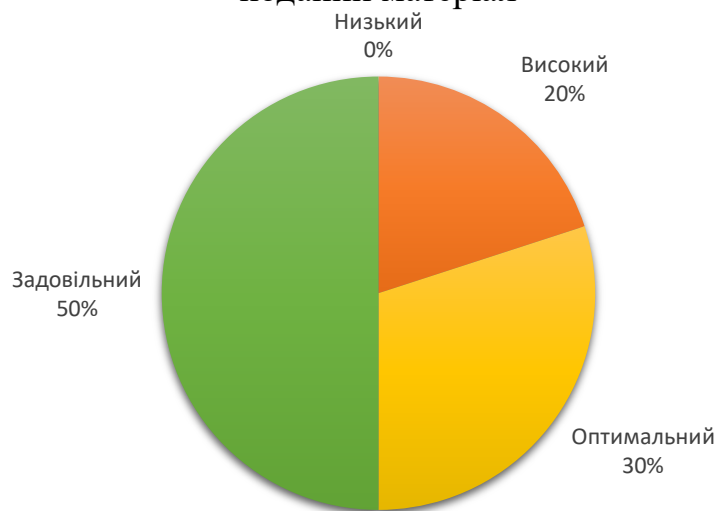

Рис 3.4

Узагальнюючи вищесказане маємо наступні результати, 25 % студентів мають високий рівень в усіх критеріях, 35% студентів мають оптимальний рівень, та 40% студентів мають задовільний рівень (рис 3.5).

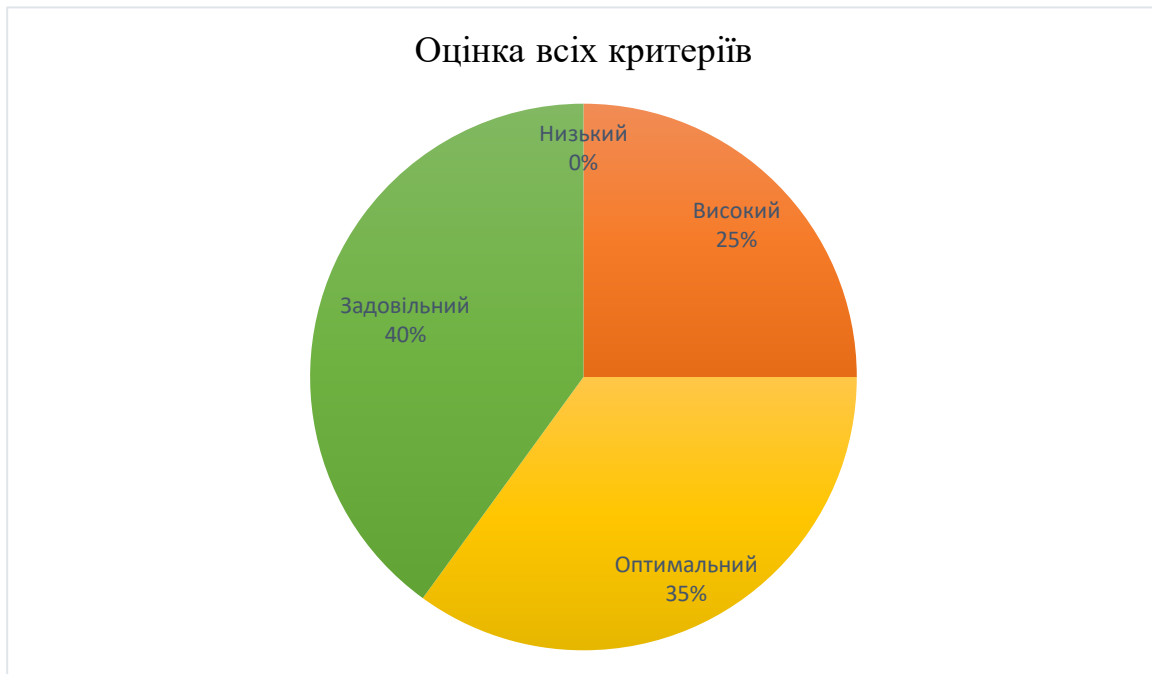

Рис 3.5

Отже, можна зробити висновок, що методика є ефективною, адже в нас не має показників з незадовільним рівнем знань, великий відсоток студентів з задовільним та оптимальним рівнем знань, що відповідають оцінкам 3 та 4. Це значить, що впровадження в навчальний процес методики формування ЛСК в аудіюванні з використанням АХФ є виправданим, що підкріплено результатами дослідження.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі наведено результати експериментального дослідження формування ЛСК в аудіювання на основі АХФ. Метою дослідження стало вивчення ефективності методики, впровадженої у навчальний процес. Експериментальне дослідження проводилося серед майбутніх вчителів АМ.

Дослідження складалося з трьох етапів, початкового, основного та заключного, на кожному з етапів було досліджено різний відсоток розуміння фільму, а також вміння аналізувати, шукати інформацію та висловлювати свої думки, опираючись на поданий матеріал.

На початковому етапі ми знайомимо студентів з загальними відомостями про фільм, даємо базові знання про тематику фільму, а також про історичних постатей чи подій, на основі яких був знятий фільм. Також на початковому етапі студенти самостійно переглядають фільм, після чого відповідають на запитання, які допомагають встановити рівень глобального розуміння фільму.

На основному етапі студенти ще раз переглядають фрагменти фільму, та виконують тестові завдання множинного вибору на аудиторному зайнятті, що допомагає визначити рівень детального розуміння фільму. Також на основному етапі студенти обговорюють цитати з фільму, що допомагає краще розкрити певні культурні феномени.

На заключному етапі відбувається рефлексія, студенти пишуть рецензію на фільм, даючи відповідь на запитання, що відноситься до культурних особливостей країни, студенти виражають власну думку та загальні враження про фільм.

Після апробації цієї методики студенти показали задовільний та оптимальний рівень сформованості ЛСК в аудіюванні на основі АФХ. В такому разі методика є ефективною, та може бути включена до навчальної програми.

ВИСНОВКИ

Роботу присвячено дослідженню особливостей формування ЛСК в аудіювання у майбутніх вчителів на основі АХФ. Оскільки вивчення мови неможливе без вивчення культури, формування ЛСК є важливим процесом для вивчення мови.

У процесі опрацювання теоретичних джерел, з'ясувалося, що сучасний підхід до вивчення мови передбачає вивчення культурних особливостей країни, мова якої вивчається. Формування ЛСК допомагає студентам розширити їх світогляд та стимулювати навчально-пізнавальну діяльність студентів. Для оптимальної взаємодії в іншомовну середовищі студент повинен мати високий рівень сформованості ЛСК. Високий рівень сформованості ЛСК допомагає студенту вільно спілкуватися з носієм мови та успішно декодувати мовний код, розуміти значення жестів та дій.

Мова, являється не лише засобом спілкування, а й відіграє важливу роль, як культурний трансфер, відображаючи традиції та культуру країни. У мові ми можемо знайти відображення історії, та культурних феноменів, звичаїв та традицій.

В цій роботі ми розкриваємо методику формування ЛСК в аудіювання з опорою на АХФ. АХФ дають прекрасні можливості для розроблення комплексу вправ для аудіювання оскільки в нас є велика частина аудіоматеріалу та візуальна опора, для всього пласту аудіоматеріалів. АХФ наповнені лінгосоціокультурними аспектами зокрема. Студенти бачать важливі історичні постаті та події, розкривають культурні феномени представлені в АХФ, вчать правильно реагувати ситуації на рівні образів.

В цій роботі ми дослідили методику формування компетентності в аудіюванні. В цьому дослідженні ми розробили комплекс вправ для формування ЛСК у майбутніх вчителів на основі АХФ. Система вправ поділяється на три етапи початковий, основний, та заключний.

На першому етапі ми визначити глобальний рівень розуміння змісту фільму, на основному етапі ми визначаємо детальний рівень розуміння фільму, на третьому

етапі ми визначаємо здатність студентів до аналізу, пошуку інформації та формулюванню власних думок, опираючись на поданий матеріал.

В рамках цього дослідження ми провели апробацію розробленого методу, який є ефективним і результати дослідження підкреслюють це.

РЕЗЮМЕ

Тема моєї магістерської роботи звучить так: «Формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіювання у майбутніх вчителів на основі автентичних художніх фільмів».

Актуальність дослідження зумовлена тим, що вивчення іноземної мови є неможливим без включення в цей процес культурного компоненту.

Об'єктом дослідження є вивчення англійської мови студентами мовних спеціальностей сучасних ВНЗ.

Предметом дослідження є процес формування у майбутніх учителів англійської мови лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні з використанням автентичних художніх фільмів.

Мета дослідження полягає у розробленні методики формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні з використанням автентичних художніх фільмів.

Разом з науковим керівником ми розглянули лінгвосоціокультурну компетентність майбутніх вчителів як один з ключових елементів для ефективного викладання, визначили важливість вивчення культури як основи для вивчення іноземних мов, також ми охарактеризували лінгвосоціокультурну компетентність в аудіюванні, розглянули аудіювання як передумову до спілкування, окрім цього ми охарактеризували етапи та засоби формування навичок аудіювання, визначити етапи та специфіку роботи з АХФ, ми сформували методику формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні на основі автентичних художніх фільмів, та довели її ефективність. Під час проведення дослідження ми використали такі методи: аналіз, узагальнення, метод педагогічного експерименту, метод статистичного обчислення.

Головним висновком цього дослідження є можливість ефективного впровадження в навчальний процес методики формування лінгвосоціокультурної

компетентності в аудіюванні на основі автентичних художніх фільмів, ефективність цієї методики підтверджена результатами дослідження.

SUMMARY

The topic of the project is:” Formation of linguistic and sociocultural competence in listening in future teachers on the basis of authentic feature films”

The relevance of the study is due to the fact that learning a foreign language is impossible without the inclusion of a cultural component in this process.

The object of research is the study of English by students of language specialties of modern higher education institutions.

The subject of the research is the process of formation of linguistic and sociocultural competence in listening in future teachers on the basis of authentic feature films.

The main purpose of this study is to develop a methodology for the formation of sociocultural linguistic competence in listening using the authentic feature films.

Led by the scientific advisor, we consider the linguistic and sociocultural competence of future teachers as a basic component for effective teaching; characterized linguistic and sociocultural competence in listening; define listening as last but one step for communication; characterized stages and methods for formation skills in listening; define the stages and peculiarities of authentic feature films; define the methodology of formation of linguistic and sociocultural competence in listening in future teachers on the basis of authentic feature films and approve it’s effectivity. During the study we used the following methods: analysis, generalization, method of pedagogical experiment, method of statistical calculation.

The main conclusion of this study is the possibility of effective usage in studying proses the methodology of formation of linguistic and sociocultural competence in listening in future teachers on the basis of authentic feature films; effectivity of this methodology approved by the results of the study.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агапова Д. В. Формирование перцептивной компетенции аудирования как компонента межличностного общения у студентов I-II курсов языкового факультета (на примере английского языка): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Санкт-Петербургский госуд. ун-т. Санкт-Петербург, 2004. 212 с
2. Антонюк Н. А. Сущность понятия «диалогические умения будущих учителей начальной школы». *Балтийский гуманитарный журнал*, 2013. № 3. С. 7–9
3. Барышников Н. В. Параметры обучения межкультурной коммуникации в средней школе. *Иностранные языки в школе*, 2002, №2. С. 35–38
4. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні [Текст] / О. Б. Бігич // *Іноземні мови*. – 2012. – № 2. – С. 19–30.
5. О. Б. Бігич Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
6. Білянська І. П. Дисертація формування вгломовної аудитивної компетентності майбутніх вчителів із використанням аудіокниг художніх творів, Тернопільський Національний Педагогічний Університет імені Володимира Гнатюка
7. Блоцька С.І. Формування соціокультурної компетенції учнів старшої школи на основі віршованих творів. *Житомирський державний університет імені Івана Франка*, 2011. С. 1–3
8. Богданова Е. Г. Обучение аудированию на начальном этапе интенсивного курса (исследование учебных функций визуальных опор): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Московский ордена дружбы народов госуд. пед. ин-т иностр. яз. им. Мориса Тореза. Москва, 1984. 270 с.
9. Бочкарьова О. Ю. The global spread of the English language / О. Ю. Бочкарьова // *Мова і культура*. - 2011. - Вип. 14, т. 7. - С. 194-200

10. Бржозовская К. М. Методика обучения аудированию полемических текстов студентов старших курсов языкового педагогического вуза: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Москов. пед. госуд. ун-т. Москва, 2003. 133 с.
11. Варій М. Й. Загальна психологія: підр. для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с
12. Вдовіна Т. О. Методика навчання майбутніх учителів іноземної мови читання англійських художніх текстів: автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ, 2003. 23 с.
13. Вильгельм фон Гумбольдт. Язык и философия культуры. М.: Прогресс, 2012. 223 с
14. Вікович Р. І. Методика навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англійськомовних теленовін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2012. 344 с.
15. Вікович Р. І. Методика навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англійськомовних теленовін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2012. 344 с.
16. Вікович Р. Методика роботи з англійськомовними теленовінами на заняттях з англійської мови у вищому навчальному закладі// Іноземні мови. – 2013. – № 2.
17. Власенко Л.В., Божок Н.О. Соціокультурна компетенція при вивченні іноземної мови. *Національний університет харчових технологій*. Київ, 2016. 3 с. 9 Галина Сиваченко DOI: 10.33608/0236-1477.2019.03.71-81 УДК [82.091 + 81`25] : “198/201” Культурний трансфер – нова компаративістична методологія вивчення взаємодії культур
18. Воробйова М. В. Психолінгвістичні аспекти перекодування вербальних знаків невербальними у процесі актуалізації змісту інтерсеміотичних алюзивних засобів (на матеріалі англійськомовного публіцистичного дискурсу). *Нова філологія*. 2012. № 53. С. 38–41.

19. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособ. для студ. лингв. ун-тов и факульт. ин. яз. высш. учеб. заведений. 3-е изд. Москва: Академия, 2006. 336
20. Гапонова С.В. Психологічні аспекти побудови підсистеми вправ для формування іншомовної компетенції у переглядовому читанні газетних інформаційних статей [Текст] // Іноземні мови. - 2007. - № 4. - С. 10-14
21. Гитман М. Б., Данилов А. Н., Столбов В. Ю. Оценка уровня сформированности компетенций выпускника вуза. Открытое образование. 2014. № 1(102). С. 24–31. DOI:10.21686/1818-4243-2014-1(102-24-31).
22. Гончарова Н. В. Аксіологічна структура англomовного діалогічного дискурсу (на матеріалі художньої прози): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2002. 19 с.
23. Говорун С. В. Развитие навыков и умений аудирования у студентов востоковедов, изучающих английский язык: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Санкт-Петербургский госуд. ун-т. Санкт-Петербург, 2016. 270 с.
24. Гурвич П. Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков. Владимир: Изд-во Владимирского пед. ин-та, 1980. 103 с.
25. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англomовною комунікативною компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2012. 770 с.
26. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англomовною компетентністю в аудіюванні. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2013. № 1. С. 89–96
27. Задорожна І. П., Білянська І. П. Listening to fiction audiobooks. Contemporary short stories: навчально-методичний посібник для студентів факультету іноземних мов. Тернопіль: Вектор, 2018. 162 с.

- 28.Задорожна І. П. Компетентнісний підхід у сучасній системі мовної освіти. Вісник КНЛУ. Київ, 2008. Вип. 14. С. 10–14.
- 29.Захарова О. Ю. Обучение аудированию аутентичных текстов-интервью учащихся старших классов школ с углубленным изучением английского языка: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / ГОУ ВПО «Коми госуд.пед. ин-т». Сыктывкар, 2009. 192 с.
- 30.Засєкіна Л. В., Засєкін С. В. Вступ до психолінгвістики. Острого: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2002. 168 с.
- 31.Захарова О. Ю. Обучение аудированию аутентичных текстов-интервью учащихся старших классов школ с углубленным изучением английского языка: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / ГОУ ВПО «Коми госуд. пед. ин-т». Сыктывкар, 2009. 192 с.
- 32.Кардашова Н. В. Навчання англomовного аудіювання студентів молодших курсів мовних вищих навчальних закладів / Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка,2016
- 33.Конотоп О. «Сучасні тенденції науково-методичного дослідження процесу формування у майбутніх вчителів початкової школи англomовної навчально-стратегічної компетентності», Київський Національний Лінгвістичний Університет, Вісник 2020.
- 34.Лапина В. Е. Методика формирования социолингвистической компетенции на материале аудиотекстов (английский язык, языковой вуз): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / ГОУ ВПО «Московский госуд. лингв. ун-т». Москва, 2010. 200 с.
- 35.Лісова А.Г “Потенційні можливості використання автентичних художніх фільмів для формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні” Київський національний лінгвістичний університет, під керівництвом Черниш В.В., Київ, 2021 рік

- 36.Мацнєва О. А. Навчання майбутніх учителів розуміння англійського мовлення з національними та регіональними типами вимови): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2009. 261 с.
- 37.Ніколаєва С. Ю. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / та ін.; під кер. С. Ю. Ніколаєвої, М. І. Солов'я. Вінниця: Вид-во «Нова книга», 2001. 245 с.
- 38.Ніколаєва С.Ю. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викла-дення, оцінювання. / Науковий редактор укр. Видання.. К.: Ленвіт, 2003. 273с.
- 39.Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання д-р пед. наук, проф.. Київ: Ленвіт, 2003. 273
- 40.Обдалова О. А. Иноязычное образование в XXI веке в контексте социокультурных и педагогических инноваций. Томск: Изд-во Том. ун-та, 2014. 180 с.
- 41.Панова Л. С. Андрійко, ., І. Ф. Тезікова С. В. [та ін.]. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах [Текст] : підручник /— К. : Академія, 2010. – С. 129–140.
- 42.Попова. Е М Введение в культурологию. Под ред.,, 2006. 221 с.
43. Рюкле Хорст. Ваше тайное оружие в общении: мимика, жест, движение. - М.: Интерэксперт: Инфра - М - 1996. - 227с.
- 44.Сидоренка І. М. Соціокультурна компетенція і контексті формування комунікативної культури студентів. К., 2011. 203 с.
- 45.Сіваченко О. О. Навчання аудіювання англійськомовних драматичних творів студентів старших курсів мовних спеціальностей: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2009. 284 с. 205.
- 46.Скляренко Н. К. Типологія вправ в інтенсивному навчанні іноземних мов. Гуманістичні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов: збірник наук. праць. 1992. С. 9–14.

47. Шевкопляс Л. В. Зміст формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи / Л. В. Шевкопляс // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. – Чернігів : ЧНПУ, 2014. – Вип. 119. – С. 265–273.
48. Bilyanska I. Developing EFL teachers' listening skills with the help of fiction audiobooks. Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації (ELLIC 2015): матеріали II Міжнародної наукової конференції. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2015. С. 355–360.
49. Brown H. D. Teaching by Principle An Interactive Approach to Language Pedagogy. San Francisco: Longman, 2001. 480 p.
50. Brown J. E. Evaluation of Audio Books: A Guide for Teachers. The ALAN Review. 2003. URL: <https://scholar.lib.vt.edu/ejournals/ALAN/v30n3/pdf/brown.pdf> (Last accessed: 9.03.2018).
51. Ediger M. Teaching English Successfully. Discovery Publishing House, 2010. 144 p
52. Frary R. B. Formula Scoring of Multiple-Choice Tests (Correction for Guessing). Educational Measurement: Issues and Practice. № 7. 1988. P. 33–38.
53. Goh C. C., Cross J., Miller L., Brown C., Chang A. C. S. A special issue on second and foreign language listening pedagogy and assessment. International Journal of Innovation in English Language teaching and Research [Editorial]. 2014. 3(2). P. 113–119.
54. Pilott M. How to Teach a Language. Xlibris Corporation, 2013. 156 p.
55. Rost M. Teaching and Researching Listening. Second edition. Pearson Education Limited, 2011. 407 p

56. Special Eurobarometer 386 / Wave EB77.1 Special Eurobarometer EUROPEANS
AND THEIR LANGUAGES
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf
57. Vandegrift L., Goh Ch. C. M. Teaching and Learning Second Language Listening.
Metacognition in action. New York, London: Routledge, 2012. 315 p.
58. Wolvin A. D. Listening, understanding, and misunderstanding. 21st Century
Communication: a reference handbook / Ed. Thousand Oaks. CA: SAGE 2009. P.
1–15. URL: https://edge.sagepub.com/system/files/77593_5.1ref.pdf (Last
accessed: 9.05.2018)
59. Birgit Brouër, Andrea Burda-Zoyke, Jörg Kilian, Inger Petersen (Hrsg.)
Vernetzung in der Lehrerinnen- und Lehrerbildung Ansätze, Methoden und erste
Befunde aus dem LeaP-Projekt an der Christian-Albrechts-Universität zu Kiel
60. Die Seminausbildung an den Gymnasien in Bayern, Arbeitskreis der Zentralen
Fachberaterinnen und Fachberater für die Seminausbildung an Gymnasien in
Bayern Januar 2022
61. Katharina Beuter, Adrianna Hlukhovich, Benjamin Bauer, Konstantin Lindner und
Sabine Vogt «Sprache und kulturelle Bildung» university of Bamberg press, 2019